

NHI-THIÊN-DƯƠNG

ĐẠI DƯỢC PHÒNG

38, Rue de Canton, 38.- Cholon

TÉLÉPHONE N° 658

Có bán đủ các thứ thuốc rất nên thân hiệu như sau này:

1. — Kiểm-sắc-bồ-hồn (Trị bệnh đờm ứng suy nhược)	Mỗi ve giá.	2 \$ 00
2. — Phụ-khoa Kim-phụng-huyền (Đòn bà huyết hư khí suy)	Mỗi hộp 2 hờn giá.	1 00
3. — Hóa-dâm chí-khái (Trị bệnh ho)	Mỗi gói giá.	0 15
4. — Nhi khoa cũng-cơ-táng (Trị bệnh con nít)	Mỗi gói giá.	0 25
5. — Thửu hiệu phát-lạnh-táng (Trị chứng nóng lạnh)	Mỗi gói giá.	0 16
6. — Bánh cam-tích (Trị bệnh cam tích)	Mỗi gói 10 bánh giá.	0 10
7. — Sưu-độc-linh-được (Trị bệnh hoa liễu)	Mỗi ve thuốc nước và thuốc hườn giá.	3 00
8. — Thửu hiệu nhân-được-thủy (Trị bệnh con mắt)	Mỗi ve giá.	1 00
9. — Thanh-lạng-huyền (Thuốc xổ)	Mỗi ve giá.	0 10
10. — Phong thấp eo được (Thuốc dán tr các chứng bệnh phong thấp)	Mỗi miếng giá.	0 20
11. — Sanh-phát-bá-thổ-già (Thuốc nước xức cho nước lác)	Mỗi ve giá.	0 30
12. — Bạch-trược-cao (Trị các chứng bệnh đau lẹo)	Mỗi ve giá.	0 60
13. — Bạt độc được cao (Trị bệnh Ung-thư u-nốt, ghê chốc)	Mỗi ve giá.	0 30
14. — Trần-châu-phần (Trị bệnh phỏng lửa phỏng nước sôi)	Mỗi ve giá.	0 35
15. — Tế sanh được thủy (Trị các chứng bệnh cắn mọ, chối nước và thời-khí)	Mỗi hộp giá.	0 10
16. — Bạch thọ giu (Đầu bạc hà) Ve nhỏ giá 0g20. — ve lớn.		0 40
17. — Tiếng được cao (Trị bệnh lú) Mỗi thọ giá.		0 20
18. — Châu phần sanh cơ tắng (Trị các thứ ghê độc)	Mỗi ve giá.	0 20
19. — Ngoại khoa trừ độc thủy (Thuốc nước để rửa các thứ ghê độc)	Mỗi ve giá.	0 20
20. — Nha thông được thủy (Trị bệnh đau răng)	Mỗi ve giá.	0 20
21. — Vạn ứng như phật trà (Trị bệnh cảm)	Mỗi gói giá.	0 06
22. — Vi-tê-sann trật đã hườn, (Hoặc té cây, hoặc đánh đập)	Mỗi hộp giá.	0 50
23. — Dầu Essence de Menthe hiệu Núi-thiên-Đường, Mỗi ve giá.		0 25
24. — Vạn ứng phật đơn (Trị bệnh nhức đầu đau bụng tức ngực).		0 10
25. — Dầu đầu khẩu (Nhứt đầu nóng lạnh số muối)	Mỗi ve giá.	0 10
26. — Bông gòn thuốc (Bê bó ri ghê)	Mỗi gói lá.	0 20
27. — Mộng-tiên-trà (Trà bổ á-phiến)	Giá mỗi gói lá.	1 50
28. — Tây-thi-lộ hương-thủy, Mỗi ve giá.		0 50
29. — Lạp chỉ dao thương được-thủy, Mỗi ve giá.		0 50
30. — Vạn-ứng nhị-thiên-dầu, Mỗi ve giá.		0 26
31. — Sát nha hương-phần, mỗi hộp giá.		0 30
32. — Vạn ứng bổ tử đầu môi ve giá.		0 30
33. — Cẩm-hạp ninh thần bổ thận hườn, mỗi hộp sáu hườn giá.		0 80
34. — Dầu chổi.	{ Ve lớn giá.	0 40
	{ Ve nhỏ giá.	0 20
	{ Hiệu nhứt, mỗi ve giá.	0 60
35. — Hoa-lộ-thủy.	{ Hiệu nhì, mỗi ve giá.	0 40
	{ Hiệu ba, mỗi ve giá.	0 25
	{ Hiệu tư mỗi ve giá.	0 15

Bồn-đường hằng năm giữ một lòng cứu thế tế nhân, cho nên chẳng nài hao tốn bạc ngàn mà in ra mấy món cuốn «Dược tánh phục pháp» (chỉ cách dùng các thứ thuốc rất kỹ lưỡng để dành mà cho thân-chủ; nếu vj nào có gởi thơ xin, thì Bồn đường lập tức gởi liền chẳng hề sai sót.

Saigon, Imp. Commerciale C. ARDIN.
Tirage: 4.800 exemplaires.

Le Directeur-Gérant: NGUYEN-CHANH-SAT.

NÔNG-CO MIN-ĐAM

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce

PARAISANT LE JEUDI

18e ANNÉE
NAM THỨ 18
Ngày 7 Aout
1919

農 賈 茗 談

Số 424
Ngày 12 tháng bảy
Năm Kỵ-Mùi

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

<p>ĐỊNH GIÁ BÁN TRONG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG</p> <p>Mỗi năm..... 5 \$ 00 Sáu tháng..... 3 00 Mỗi số..... 0 10 Đôi nhân..... 0 20</p> <p>ABONNEMENTS France et Colonies</p> <p>Un an..... 20fr.00 Six mois..... 12 00</p> <p>Les abonnements sont payables d'avance</p>	<p>Chủ nhơn: F. CANAVAGGIO</p> <p>Tổng-lý, kiêm Ch -chủ-bút: Nguyễn-ch nh-Sát</p> <p>Đặng-thúc-Liêng, Nguyễn-Tiến</p>	<p>PUBLICITÉ ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES</p> <p>La ligne de 0^m065 de large... 1 \$ 50 Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre suivant les caractères employés. Pour les annonces commerciales on traite à forfait.</p> <p>RAO BÁO Những lời rao báo về việc thương mại, xin gởi thơ, hoặc đến tại Bồn-quan mà thương nghị.</p>
--	---	---

Direction, Rédaction et Administration: 53, rue Pellerin. — SAIGON.

Ông nào mua báo, xin đóng giùm tiền trước

MỤC LỤC

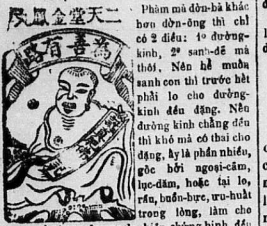
1. Bàn về đường kinh tế dân Nam-kỳ.
2. Xuất cảng lúa gạo.
3. Thương-vụ luật-lệ.
4. Nông-nghiệp học-hiệu.
5. Thế giới tân văn.
6. Đông-dương thời sự. — Ai tín.
7. Công-văn lược lực.
8. Vụ tây chạy Cholon.
9. Ân tứ hồi hươ.
10. Ân cướp sát nhơn.
11. Các trò thi đấu bằng cấp tối nghiệp.
12. Lời rao đấu giá.
13. Một tiệc khánh hạ vinh thăng.
14. Một đám táng cải lương tại Baclieu.
15. Ai làm được.

房藥大堂天二 NHỊ-THIÊN-DU-ỜNG

TIỆM LỚN TẠI QUAN-ĐÔNG TINH THANH. — MỘT TIỆM TRONG NAM-KY

Ở tại đường Canton, số 38, Chợ-lớn. — Telephone N° 358

PHU-KHOA KIM-THUNG-HUON

Phẩm mà đôn-bà khác hơn đôn-ông thì chỉ có 2 điều: 1° đường-kim, 2° sơn-đỏ mà thôi. Nên lễ mua sanh con thì trước hết phải lo cho đường-kim đến đặng. Nếu đường kim chẳng đến thì khó mà có thai cho đặng. Ấy là phần nhiều, gốc bởi ngoai-câm, lục-dâm, hoặc tai lo, rận, bần-bực, ưu-huật trong lòng, làm cho khí huyết hao mòn, sanh nhiều chứng bệnh, đến cùng do nơi đôn-kim không đến mà ra.

THUÊ SANH ĐƯỢC THỬ

Hiện nay là đời Y-học phát minh, cho nên nghệ Y-thuật đã nguộn cứu càng ngày càng tinh hơn nữa, nhưng mà đời càng tiến hóa chừng nào, bệnh lại càng sanh nhiều chứng lạ lùng chừng này, cho nên phải làm thuốc cũng phải thay coi mà chế luyện thì mới thích hợp thời ngu. Nay Bồn-đường có chế một thứ thuốc nước này rất hay thần diệu cứu trị các chứng kể ra sau này:

- Về các chứng ban, Bồi mửa, cau mọ, Nóng lạnh nhức đầu, Thời chứng dịch hạch, Hoại loạn mửa tả, Bùn bưng sinh bưng, Trứng phong trùng đâm, Bất tỉnh nhơn sự, Cầm gió sanh ho, Kiết-máu kiết đâm, Nhứt mồi cùng mình, Tinh thần bất hải, Trứng thử phát nóng, Thủy thò bất phục, Vị chướng tiêu hóa, Bị ghê dạy sống, Sơn phong chạnh-trét, Đa ngứa nổi sần,

CÁCH DÙNG: Người lớn mỗi lần uống nửa v, bệnh nặng phải uống nhiều hơn. Con nít mỗi lần uống từ 15 giọt đến 20 giọt. — Con nít chưa đầy 6 tháng

uống 5 giọt, uống với nước trà cơ nửa giờ thì uống một lần, trong uống ngoài thoa, rất nên công hiệu.

Mỗi vại giá là 0 \$ 10
Mỗi 10 v. 0 \$ 40

NHỊ-KHOA-CANG-CO-TANG

Chả trị con nít cấp-mương kinh phong, các chứng bệnh của con nít kể ra sau này: — Cầm mao thương hàn, mình nóng, mặt đỏ, đăm nguônchơn con mắt lác liêu, hoặc trợn trắng, cứng rắng, cứng nam, bất tỉnh nhơn sự, miệng mũi trướng khí, trong ruột đau thối, hơi tay giật khe mà làm ra ho, hoặc khóc đêm và gọi tay giật chơn, đường đại huật khô, hoặc miệng mồm khô khan lại hay khác nước, ấy là chứng CAP-KINH-PHONG phải dùng nước trà mà uống với thuốc tán này.

Còn như thoát nóng, thoát lạnh, khi mửa, khi tả ruột tay, rét chơn, da mặt xanh, vàng, mồi, óm gầy, khô khét, ọc sứa, ăn uống chẳng đặng, hoặc có nước mà đêm ngủ con mắt không nhắm đường đại đượng tiêu không tốt, tay chơn lạnh ngắt, rét lâu chẳng hết, ấy là chứng MANG-KINH-PHONG, phải dùng nước gạo rang mà uống với thuốc tán này lập tức thấy hiệu nghiệm.

Cách dùng: Con nít trong tháng tới 3 tháng uống mỗi ngày 1 gói phân làm 2 lần. Từ 4 tuổi sắp tới 12 tháng mỗi ngày uống 1 gói. Từ 4 tuổi sắp lên mỗi ngày uống 2 lần mỗi lần 1 gói. Còn con nít ngày thường muốn nó ăn chơi thì mỗi ngày cho nó uống nửa gói, uống với nước trà thì trừ đặng các chứng bệnh và mạnh mẽ trong mình.

Mỗi gói giá là 0 \$ 25

BACH TRUOC CAO

Thuốc này chữa trị các bệnh lậu, hoặc đái gắt, lậu mủ, hoặc trắng hoặc vàng, hoặc lậu cơ lậu huyết chảy ra đăm đết, cứ theo phép mà dùng thì hết, lại trừ đặng các chứng bệnh độc.

Trong mỗi hiệp đều có chỉ cách dùng. Mỗi hiệp giá là 0 \$ 60

TRẠI THỢ MỘC MICHEL Nguyên-hiệp-Hòa TẠI-CHỢ LÁI-THIỀU

Tại trại tôi có đóng sẵn các vồn là:
Bàn ăn mặc-dá dài, có cấn hai kiếu. — Bàn ăn mặc-dá trên có kẻ thành. — Bàn ăn mặc-gỗ liền 4 kiếu. — Bàn tròn 4 trụ mặc-dá. — Bàn tròn 4 trụ mặc-sậy. — Bàn xây cốt mặc liêu. — Bàn lao 12 trụ. — Bàn khách (salon). — Bàn rượu (apéritif) 8 kiếu. — Váng một chơn tiện, văng hai, và văng ba. Tủ bếp, cấn ba kiếu: Tủ đồ, Tủ rượu (buffet), giá nón đá (Porte parapluie et chapeau), Trụ kiền (colonne) ghế bàn-kết Banquette, ghế ngồi 5 kiếu, ghế Banquet, bàn viết 5 kiếu, văng một bắng đá trắng có chơn tiện.

Làm theo kiếu kim thời, bắng cây trúc, cấn lai, gỗ, toàn là cây danh mộc, thợ làm kĩ có lều tinh xảo, không giá đối.

Xin quí ông có muốn dùng các món đồ chùng đợm trong nhà, thì xin gửi thư hay là thân hành đến tại tiệm tôi, tại chợ Lái-thiều đường ra Công-xi học (Abattoir), hoặc mua hay là đặc, thì tôi sáng lờng làm mau và vừa theo ý quí-vị.

CHỦ TRẠI MỘC
cần khải

Lời Rao

Kính còng tôn bắng quí khách đặng hay: Nhà ngũ hiệu ĐƯƠNG-HUỆ-VĨNH-PAUL, ở đường AMIRAL COURBET, môn bei, 53, Saigon, phòng vi sạnh số tinn anh, đã rộng rãi mọt mẽ, mà giá tiền rẻ hơn, lại gần gare chính Saigon, rất tiện lờng cho quí khách tới lui, xin rợng lòng thì đợm chiển thi sẽ rờ trong tiệm chớng tôi lễ hiển kính lễ là thể nào.

ANTOINE BÀU, đôn kính,
N° 53, Amiral Courbet.

NHỊ-THIÊN-DƯƠNG

PHARMACIE ASIATIQUE

38, Rue de Canton, Hôlon

Tiệm chính ở tại Quảng-dông, ông Lương-y Vi-tê-Sanh chẻ ra

Sưu-Độc-Linh-Được

(TRƯỚC TRỊ BỊNH TIÊN-LA)

Bệnh Hoa-liêu là một mũi giặc lớn trong đời văn-minh thế giới, bề mang lây nó, ăn chẳng biết ngon, ngủ không yên giấc, ấy là một giống bệnh rất thảm, rất độc, cho nhân-quân xá-bội. Bởi vậy chẻ nên từ xưa đến nay những anh hùng hào kiệt, có nhiều người vì nó mà phải bỏ mình cùng tuyệt giống, hoặc di truyền lại cho vợ con, ấy cũng đến tại dùng thuốc chùng.

Chẻ như tiệm tôi đây, từ ra làm thuốc đến nay, vẫn trị các bệnh Hoa-liêu cũng đã nhiều gần khắp trong thế-giới, cho nên mới thấy đặng nhiều cái mới lạ mà nghiệm ra, vì có nhiều thầy trị bệnh Hoa-liêu thì hay dùng những vị Bả-đậu-sương mà xử cho mạnh, hoặc dùng vị Thủy-ngân mà đàng uống, như vậy thì chẳng những là hại thân mà lại không còn sanh con nữa đặng, ắt phải tuyệt giống tuyệt nòi, cái sự lại ấ rất to. Vả chẳng bẻ cái độc mà uống vào mình, thì nó cứ vào theo nấy nơi mạch máu, chẻ không phải là ở hoai một chỗ, nếu có như vậy mà uống nấy nơi mạch máu trong cả châu-thân đặng sao? Bảt quí là lúc cái nhiệt độc nó đờng hành mà chỏ ra, hoặc chỏ nó hạ xuống, đờng nó làm cho bệnh giảm xấp thời đó mà thôi, chẻ nó lạnh chẻ độc ấ hay là mạnh trong mình một hai tháng thì là làm to làm đờ.

Bởi tôi có nghĩ đến cơ ấ, nên phải tìm các phương hay và hiệp với các ông Lương-y đặng nghiên cứu các chứng bệnh ấ mà chế thứ thuốc này ra đây, để mà cứu người và giúp đời, và lại tánh thuốc cũng ấ hòa-bình, không nưn công không xô lảm, bệnh nặng thì mỗi ngày xử hai lần, còn bệnh nhẹ thì mỗi ngày xử một lần, không đợm đợm cũng như thế người mạnh lại đờn vào các nơi mạch máu mà đuổi các chứng-độc, hoặc theo mồi hơi, hoặc theo đường tiêu-tiền, hay là hơi thể mà ra. Dầu cho người không phải bệnh Hoa-liêu mà uống nó, thì nó cũng làm cho huyết dịch sạch sẽ đờn đợm nhiều, ngủ yên giấc và sữa đờm-mạo sáng lờng, tinh-thần khỏe khờn.

Chủ trị các chứng bởi bệnh Hoa-liêu kể ra sau này:

- Phong thấp đau xương, Tim-la lở loét, Đau bệnh hột-xoài, Huyết khô huyết đợc, Ghẻ đợc ấ lỵ lỵ, Hạch mồi chỏ đợc,
- Bán thân bất toại, Đờng-mai một mực, Ung thư nhọt ghẻ, Lát vôi lát đờn tiền, Vô danh thính đợc, Các chứng đợc ngoài đờ,

Như ai có bị mấy chứng bệnh nầy thì xin đờng có tiết-tiền, hãy mua mà uống, vì thuốc này trừ đờt nọc chớng còn tất di tái lại nữa. Cách dùng: Mỗi bữa sớm mai uống thuốc nước một muỗng, và tối trước khi ngủ một muỗng. Còn thuốc hươu, uống mỗi lần ba hươu sau khi ăn cơm trưa và tối, phải tằm mồi ngày một lần và phải chẻ ăn đờ chửa, chẻ sống sít

Mỗi v. thuốc nước và thuốc hươu giá là 3 \$ 00

LỤC-TỈNH-KHÁCH-LẦU

Số 84-29, đường Espagne SAIGON

Tiệm LỤC-TỈNH-KHÁCH-LẦU: có phòng ngủ rộng rãi; sạch sẽ và mát mẻ vô cùng; ở tại góc chợ mới Saigon, đường Espagne, số 84-92.

Nhà in và nhà bán sách
ĐUỠNH-KIM-DANH

12 - 14, Rue Cotinat - Saigon

Kính lời cùng lục châu chư quốc qui-bà được rõ, nghề bán sách và nhà-in của tôi xưa nay mà được bền vững, thiết cũng nhờ qui-ông qui-bà có lòng tốt mà giúp tôi mới nên việc, thiết tôi thêm cảm châng, cũng. Nay tôi mới mở thêm một cửa hàng buôn bán tờ lụa ở các kiểu hàng Tây, hàng Bắc hàng Tàu, hàng Xiêm, hàng Nhật-bản cũng là ren, nơn Tây và đồ đồng, thì tôi chắc rằng qui-ông qui-bà cũng sẵn lòng giúp tôi cho nên việc luôn. Cái xin qui bà có lòng chiếu cố mà giúp cho cuộc thương-mại của người đồng-bang càng ngày càng mở man thành phát; mai sau mà có được cuộc buôn to, thì tiền bạc ấy cũng luân chuyển nội xứ Nam-kỳ chứ không lọt ra xứ khác, nhưng tôi là phận đơn-bà thiếu trí, nhợng lời tôi tỏ ra đây hoặc có lỗi lầm chi thì tôi cũng xin qui-ông qui-bà miễn lỗi cho tôi. Vì tôi thấy mấy chủ khách và mấy chủ thợ tôi xử ta đây, đều nhờ nghề buôn bán mà làm giàu to, còn đồng-bang ta thì cứ ngồi khoanh tay mà ngó, để cho bọn ấy họ lượm tiền. Nay đồng-bào ta ngoài Bắc-kỳ đã hết nhiều thứ tờ lụa rất khéo mà lại chắc vô cùng, lại cũng có ý rõ hơn hàng ngoại quốc. Nên tôi tưởng đồng-bang ta cũng sẽ hết lòng ủng hộ những tờ lụa xứ ta mà giúp cho công nghệ xứ ta cho mau hưng vượng.

Àn Vơ HUỠNH-KIM-DANH
Cán khải

Lời rao

Cho chư qui-vị rõ: tôi có một sù vườn 0u.40 rất tốt, cau trồng đặng 500 cây, dừa 140 cây, cam, quít, mít, chuối và trà huê rất nhiều.
Và 1 cái nhà ngói 3 tầng 2 chái (kê táng đá).
Và 1 cái nhà dưới đăm trình lợp lá cũng kê táng đá.
Nay tôi muốn bán đặng lo bề ruộng nương; Vậy chư qui vị ai muốn mua xin hãy đến tại làng An-Phước, tổng Bình-trị-Thượng (Giadinh) mà hội diện và coi mua luôn thề. Nhà ở gần gare xe lửa nhỏ, gần cầu sắt Laithieu.

Saigon, le 16 Juillet 1919
Nguyễn-trung-Trực.

TRƯỜNG

NGUYỄN-XÍCH-HÔNG

Nhập trường tháng Aout tới đây: Lớp nhì B (2ème classe B) sẽ có hai-ông Tư-tái dạy.
Lớp bảy (lớp chót) chia ra làm hai lớp và cũng có hai thầy dạy.

PHŨ-TOÀN

17, 19, Rue Amiral Courbet
HALLE CENTRALE (SAIGON)

Kính chng quý ông, quý bà, tiệm tôi có bán đủ thứ thuốc Tây.

Bán y giá, thiết rỳ, cách tiếp rước theo lệ phép Annam.

CAFÉ DEXTREME-ORIENT
"AU MOYEN DE SÉLECTIONS CONTRA LA SOUF" **TIỆM ĐÔNG GIẤY**

Tôi mới mở thêm một tiệm đông giấy và sửa giấy, bản tiệm có thợ Annam sành nghề. Đông rất kỹ càng và chắc làm. Giá rẻ, đa tốt, kiểu khéo.

Xin đồng-bào niềm thanh toán tôi nên việc rất dặt on vô cùng. Như trong Lục-châu có cần dùng, xin chịu khó viết thư, tôi sẽ thi hành lập tức.

Chữ tiệm: NGUYỄN-VĂN-TANG.

CÓ MỘT MÌNH
HÀNG

DENIS FRÈRES
làm Đại-ly, có trữ hộp quẹt hiệu này nội cõi Đông-Đương mà thôi.

Hộp quẹt này gởi bán lẻ khắp nơi, có n. ở s. nhỏ một hộp mà thôi.

NÔNG-CÔ MİN-ĐAM

Bàn về đường kinh-tế của dân Nam-kỳ

II

Theo lời chúng tôi luận trong bài trước thì ai cũng thấy rõ rằng hiện nay trong nước ta chẳng những là khách kiều - cư - cho chiếm hết các mối lợi thương mại mà thôi, thậm chí nông-phổ là nghề của ông bà ta lưu truyền hơn mấy thế-kỷ rồi, mà chúng ta cũng còn phải bị tay họ chen vào mà chia mối lợi. Trong bài này chúng tôi xin chỉ tiếp luôn cho đồng-bang thầy nơi đường công-nghệ dân Nam-kỳ ta cũng phải nhường cho Khách kiều-cư nữa, dầu có người nào nhiệt tâm viễn chí, chen vào mà mở mang công-nghệ thì thường phải bị họ kềm chế không thể kinh doanh phát đạt nổi.

Và Nam-kỳ là một vùng đất tuy không rộng lớn bằng mấy xứ khác trong cõi Đông-đương, song địa chất thì rất đồng, chỗ nào cao thì thiết cao, chỗ nào thấp thì thiết thấp.

Kinh-thành Saigon nằm nằm rãnh hai phần đất cao và thấp ấy. Từ Saigon chạy vô miền tây-nam thì đất bồi thấp thối, thuận cho việc làm ruộng trồng dứa mà thôi; chỗ nào có gò nong chít đỉnh thì dân xen trồng khoai ta bắp. Còn từ Saigon sà lên hướng đông-bắc thì đất cát cao ráo, thuận trồng cây cùnh là vu-đậu; trong miền này có núi cao rừng rậm,

song trong rừng núi ấy chẳng có mỏ than, mỏ đồng, mỏ sắt, mỏ kẽm như núi ngoài Bắc-kỳ, chỉ có đá xanh, đá đỏ và đất sét mà thôi.

Theo địa thế nơi trên đây thì trong xứ Nam-kỳ cuộc công-nghệ không-quảng khai nghi cũng chẳng có gì, bởi vì nếu muốn mở mang công-nghệ thì phải có nguyên-liệu (matieres premières) cho sẵn, mà trong xứ không có nguyên-liệu thì làm sao mà mở công-nghệ cho đặng. Tuy vậy mà trong Nam-kỳ nay còn lại công-nghệ rải rải lập cũng nhiều; nếu kể đại công-nghệ (grandes industries) thì trước hết phải kể: nhà máy xay lúa, lò dặt rượu, lò làm xà-bông, lò ép dầu, lò làm thịt người, lò làm hộp quẹt, lò làm xe chai và ống khói, lò dẹt và chế tàu, v. v. Kể các cuộc ấy ra nghe rất đẹp tai, mà gởi lại thì người làm thì toàn là người ngoại-quốc. Mấy năm nay quốc-dân ta có nhiều chỗ xưởng ra mà lập nhà máy xay lúa, song những nhà máy ấy sức nhỏ quá, xay gạo dặng bán lẻ trong xứ dùng mà thôi, chứ không có thể chịu nổi bán gạo cho ngoại-quốc nổi. Ông Lê-văn-Trung là Thượng-nghi-viên nghị-viên muốn cạnh-tranh mối lợi công-nghệ với thiên hạ, nên có xưởng ra kêu hùn mà lập một lò làm giấy và một lò van thược điều. Đồng-bang ta những nhà giàu có lớn tiền bạc nhiều lễ thì phải vui lòng xuất vốn hùn vô cho đồng dạng công việc cho

mạo thành tựu mới phải, té ra như thế nhà có danh giàu lớn cứ để tiền mua ruộng cho vay chứ không chịu hùn, để cho Khách-trừ họ thấy mối lợi họ xin hùn rất nhiều, hùn cho ông Lê-văn-Trung sợ Khách-trừ hùn đồng rồi cuộc công-nghệ trở ra của người ngoại-quốc, nên ngài phải cang không cho họ hùn nữa.

Ấy vậy trong đại công-nghệ thì mười phần quốc-dân ta chưa hưởng được một. Chúng tôi vẫn nghe có người cũng hiểu chút đỉnh về môn kinh-tế lại luận rằng: muốn khai công-nghệ lớn, yêu cầu phải có vốn nhiều và phải biết nghề giỏi mới được. Đồng-bang trong Nam-kỳ đã không có vốn lớn mà lại không thạo nghề, thế nên phải nhường mối lợi ấy lại cho người ngoại-quốc. Nghe mấy lời luận thật thà như vậy, chúng tôi rất động lòng thương. Nếu cả và quốc-dân đều đồng ý với người lập luận đó, thì chắc nước nhà ta chẳng còn mong một văn-minh tân-bộ chi nữa. Và dân Nam-kỳ mà sánh với dân Đại-Pháp thì thiết chúng ta ít tiền kém trí, chứ sánh với dân Trung-quốc thì chúng ta nào có thua chi đâu. Những nhà công-nghệ của Khách-trừ trong xứ ta đây nào có phải họ đem tiền bên tổ-quốc qua mà cắt bao giờ, còn chủ nhà ấy cũng chẳng hề có cấp bằng kỹ-sư bất-thước điều. Họ làm được còn ta làm không được, ấy là vì họ có chí công thương, còn ta không có đó mà thôi chứ, nếu ta quyết

inh muốn làm như họ thì vốn ta cũng chẳng thiếu chi, mà tài ta lại sẵn có thấy Đại-Pháp. Nếu biên luận nữa thì e sai để mục bài này vậy chúng tôi xin coi ít lời mà bác bỏ cái ý-kiến của người tri-thức hẹp hòi đó mà thôi, để chúng tôi luận tiếp coi trong đại công-nghệ dân ta đã thua sút, còn trong tiểu công-nghệ dân ta có hưởng được chút lợi nào chăng :

Đã biết nhà tiểu công-nghệ thì lợi không được nhiều bằng nhà đại công-nghệ. Nhưng vậy, hễ nước nào mà cuộc tiểu-công nghệ khai phát thì dân nước ấy hay đời khó. Trong Nam-kỳ ta cuộc tiểu công-nghệ tuy không phát đạt bằng ngoài Bắc-kỳ, song xét lại thì cũng quang khai nhiều môn làm đồ. Nào trại cưa, nào lò gạch, nào lò gốm, nào lò nhuộm vải, nào lò thuốc da, thầy đều thanh vượng vô cùng, mà xem trong các tỉnh phần nhiều thì thuộc của người Khách-trú. Lấy đó mà suy thì cái địa-vị của nhà nông-nghệ ta hiềm trở vô cùng, vì chẳng khác như ngon đèn đũa gió, như sợi chỉ treo chuông, hễ gió mạnh thì tác đến, hễ chuông lay thì đứt chỉ. Thoán như Khách-trú họ muốn cạnh tranh với dân ta, các nhà công-nghệ của họ rạp nhau mà sụt giá đồ xuống hết, thì đó của ta bán sao được.

Chúng tôi trộm thấy trong đường công-nghệ duy có nghề hàng lụa vài bộ Khách-trú kinh với dân ta không nổi, bởi vì đồng-bang ta ở quận Gò-vấp thuộc tỉnh Giardin có một nghề nhuộm riêng khéo lắm, hễ hàng nhuộm

Gò-vấp thì người ta ưa mua hơn nhuộm chỗ khác. Trong tỉnh Giardin kể hơn một trăm lò nhuộm của Annam, mà trong số 70 lò lập tại Gò-vấp. Ai nghe nói lò nhuộm của Annam ở Gò-vấp nhuộm khéo, mà lại đồng như vậy thì cũng tưởng chủ lò đã lợi nhiều mà thế lực lại mạnh mẽ nữa, bởi vì mình có danh thì người ta ưa nhuộm, mà số mình được đông thì liên lạc đoàn thể với nhau được, rồi mình muốn định tiến nhuộm giá nào người ta cũng phải chịu :

Than ôi ! lý-lường thì là vậy, mà thiết hạnh chẳng phải vậy. Mấy chục lò nhuộm ở Gò-vấp chẳng phải ngôi nhà mà đời người ta đem hàng đến cầu cho mình nhuộm đẹp, ai cũng phải đến mấy tiệm bán hàng bán vải trong Chợ lớn năn nỉ với khách-trú lấy hàng về mà nhuộm. Chẳng luận là lấy hàng tháng nào, khách-trú họ muốn nhuộm đến cuối năm rồi họ mới trả tiền. Thoán như trong năm chủ lò nhuộm đem giao hàng được một mẻ rồi mà có cần dùng tiền thì khách-trú họ cho vay tính tiền-lời mỗi trả một tháng là 3\$00. Chừng gần Tết từ 25 tháng chạp thì chủ lò đã đều mà chầu chực họ cho tới 29 hoặc 30 họ mới chịu phát tiền. Họ trả tiền nhuộm thì họ trả lại số tiền vay, số tiền lời rồi trong mỗi 100 tiền công họ còn trừ thêm 5\$ của họ nữa, họ kiếm thế trong tiếng ấy là tiền công cho bạn họ xét hàng coi có cây nào rách cây nào lủng mà bắt đền.

Xin đồng-bang coi đó mà coi, cuộc lò nhuộm của ta ở Gò-vấp

thạnh vượng như thế, mà chúng ta bị khách-trú họ yếm chê như thế, coi có đáng đau lòng chăng. Ấy cũng vì quốc-dân ta thiếu lòng đoàn thể nên mới bị đè bị ép đến thế. Nghe nói năm ngoái có một chủ lò nhuộm họ nóng lòng nên xướng ra mời các bạn đồng-nhiệp nhóm lại dựng lập hội đoàn thể mà chống cự với mấy tiệm mướn nhuộm hàng. Rất buồn thay ! việc tịch chưa thành mà đã có quan phi-nghĩa lên đến tở hết tâm sự của đồng-bang cho khách-trú hay trước, làm hoại công việc không hiệp ý đồng tình chi được hết.

Ấy vậy trong Nam-kỳ dầu nông, dầu công, dầu thương, đường nào quốc-dân cũng không thoát khỏi tay Khách-trú. Khi xưa thế-giải thăng-bình, các dân tộc trong hoàn-cầu mạnh ai nấy lo làm ăn, mà trong sự làm ăn cũng phận ai nấy lo, nên tuy nguồn lợi của nước ta mất hết mà cũng chưa mấy hại. Âu-châu chiến được lực lượng lấy gần 5 năm trường làm cho non-quân trông thấy nhiều cuộc kinh-tê xưa nay chưa thấy và làm cho chất minh nhiều cái văn-đề xưa nay chưa ai để ý đến. Ngày nay cuộc hoà-bình định xong rồi, công-lý vinh vang, cường-quyền tiêu diệt, chiến trường tuy vẫn về, mà ngẫm xem chôn thương-tử trường thì càng kịch-liệt lời cạnh tranh. Hiện nay trong các nước, nước nào cũng dựng chính đôn tài-nghệ, chiêu tập tư-bản đang quang hải công cổ mà hưng vượng đường kinh-tê, đoạt thâu những tài-nguyên. Nếu quốc-dân ta mà chẳng toan

cải cách, cứ lăm luôi bước theo đường cũ hoai, không chịu hiệp hồn đồng tâm kinh thương khai có ngõ hầu gìn giữ mọi lợi của nước nhà, thì chúng tôi e chẳng bao lâu đây khách kiều-cư họ lăm chủ trọn trong đường kinh-tê của nước ta, rồi mấy triệu dân ta hóa ra non-công để cho họ lợi dụng, nước của ta thành nước của họ. Ô hô ! đường ấy thì thế-hương ta là đầu, nói giống ta còn gì !

N. C. M. Đ.

Trà này trị bệnh cảm hay lắm, tiệm Thiên-Đường có bán.

Xuất cảng gạo

Văn-đề xuất cảng gạo năm nay cho là một cái văn-đề quái gở, đã làm cho hao giầy lớn mực biết là bao nhiêu. mà lại còn gây sự sôi mịch trong đường giao thiệp thương-gia với nghiệp-chủ : sanh ra sự kiện thưa đời đáp giữa trường pháp luật dặng báo chữa một quyền đồng lợi riêng của mình mà bị người đoạt thủ tu-đụng.

Nhờ cuộc này nay mới thấy rõ cái thế lực đoàn thể, cái mưu chước của kẻ châu tuần ; cho văn xưa nay ta có thông suốt đều này chỗ cũng chưa từng quen thói họ. Vả ai cũng vậy, trong việc tranh cạnh quyền lợi, hễ ai mạnh thế thì hơn, bất luận người lớn kẻ nhỏ. Trong việc đại sự như thế, ta chỉ có đứng ngó vậy thôi, biết ai phải, biết ai quấy, miếng là đồ thờ sùng của ta bán được, có

một tí đũa trên công cốc nhọc và đủ xây dựng cho qua ngày tháng.

Trong buổi cuối mùa lúa gạo đây, báo giới Langsa của báo mới hai đây lấy làm rối phần dư-luận lăm lăm. Tiếng tục ta, hay nói rằng ai lấy thúng gạo voi, cho là hiệp thời quá.

Theo lời nghị ngày 26 Juillet 1919 mà bản báo phiên dịch dưới đây của quan Toàn-quyển Đông-dương Monguillet, thì qua 1er Septembre 1919, việc xuất đường gạo về ngoài quốc sẽ cầm, kể từ ngày ấy chỉ là hết sự tranh quyền dành lợi nữa ; Nam-kỳ ta sẽ yên ổn lại.

Lời nghị ngày 26 Juillet 1919.

Điều thứ 1. — Kể từ ngày 1er Aout 1919 thì sự chở lúa gạo về Đại-pháp thông thì luôn luôn, sự chở đây phải có giấy phép riêng. Hễ ai muốn xuất cảng thì trình tờ khai báo chịu mỗi bán lúa gạo mà xin phép, hễ xin thì hội kiểm sát xuất cảng cho liền.

Tuy vậy mà hội kiểm sát xuất cảng hễ liệu số lúa dư trong Nam-kỳ gần hết thì được phép ngăn lại không cho xuất cảng nữa.

Điều thứ 2. — Ngoài trừ số lúa gạo chở về Đại-pháp đã định, trong địa phương trong tỉnh số lúa gạo tại Langsa chở ra ngoài quốc định cho nhiều hơn hết là 25 ngàn tấn mỗi thời. Số ấy chia ra như sau :

20 ngàn tấn để cho chở đi ngoài quốc. 5 ngàn tấn để dành cho số vận tải trong nước định.

Điều thứ 3. — Số 20 ngàn tấn cho chở ra ngoài quốc đó thì chia cho nhà xuất cảng Langsa và nhà xuất cảng phương đông như vậy :

2/3 nghĩa là 13.333 tấn về phần Langsa. 1/3 — 6.667 tấn về phần người phương đông.

Số 5.000 tấn để dành cho số vận tải trong nước thì mấy nhà buôn có giấy phép xuất cảng ngoài quốc lãnh chịu mỗi. Số lúa chịu mỗi đây định bằng một phần năm số hiện trong giấy phép và chịu mỗi giá nào thì tùy ý hai đảng ưng thuận. Xuất cảng số lúa này thì về hội kiểm sát xuất cảng phát giấy phép.

Điều thứ 4. — Sự chia số 13.333 tấn về phần của nhà xuất cảng Langsa thì hội kiểm sát xuất cảng coi mà chia cho mấy nhà xuất cảng trong châu thành theo cách định sẵn vậy.

Một nhà xuất cảng gạo trong hạn 48 giờ kể từ ngày 1er hành lời nghị này vào Sài-gon thì được quyền vận tải thì phải xin biên bản theo lệ.

Nếu nhà xuất cảng nào năm năm trước trở lại cho đến ngày 7 Juillet 1919 mà không có chuyên nghệ lãnh xuất cảng lúa gạo thì không được biên bản chở số ấy.

Chức số lúa xuất cảng cho mấy người định toán vào số ấy thì do thao số xuất cảng của một người trong hạn 5 năm sau đây, ai nhiều thì chia nhiều ai ít thì chia ít.

Hội kiểm sát xuất cảng được phép đòi giấy tờ khi chiếm mà coi cho biết ai xuất cảng khi trước số là bao nhiêu, đồng liên mà chia cho đúng theo thế là định.

Điều thứ 5. — Số 6.667 tấn về phần người phương đông thì về phần phương thương mỗi khách-trú tại Cholon lãnh mà chia, song có hội kiểm sát xem xét.

Điều thứ 6. — Sự phát giấy xuất cảng trong số 20 ngàn tấn chở đi ngoài quốc đó hễ lập số nói trong điều thứ 4 rồi, mường 24 giờ thì hội kiểm sát phát giấy phép.

Điều thứ 7. — Kể từ ngày 1er Septembre 1919 cho đến ngày nào để sau sẽ định ; thì ngoài không cho xuất cảng lúa gạo chi hết. Ngoài trừ số lúa chở về Đại-pháp và số lúa của số vận tải trong nước định thì mới cho phép xuất cảng mà thôi.

Điều thứ 8. — Sự xuất cảng của tất thì không cấp đến lễ định trong lời nghị này.

Điều thứ 9. — Thẻ lệ nào có không trái với lời nghị này thì cũng có hành luôn luôn.

Điều thứ 10. — Quan Nguyên-soái Nam-kỳ lãnh thì hành lời nghị này.

Saigon, le 26 Juillet 1919. Ký tên : MONGUILLET.

Rượu Sâm-banh hiệu MARQUIS DE BERGÉY LÀ RƯỢU NHƯT HẢO HẠNG

Thương-vụ luật-lệ

Tập-danh-hội chi Hiệp-dồng
(Tiếp theo)

Điều thứ 13. — Trong đám Hội-Viên, nếu có người chết thì hội phải ra liên.

Điều thứ 14. — Vợ con của người chết có quyền hiệp với mấy người Hội-Viên còn sống mà tính toán sự sản của Hội; coi phần của người chết hết thấy được bao nhiêu, chớ chẳng hề được xin phép Tòa công của Hội và tịch biên Tài-sản của hội.

Điều thứ 15. — Khi biết phần của người chết là tạo nhiều thì chia phần đó ra làm 2 phần: phần nửa, Hội phải trả liên cho vợ con người chết, còn phần nửa thì Hội hòa qua năm..... sẽ trả, song Hội phải tính trả tiền lời 3 ly kể từ ngày người Hội-Viên chết cho đến ngày trả tất.

Điều thứ 16. — Các việc tính xong, mấy người Hội-Viên còn sống, được đề vạy mà buôn-bán như thường không trả Hội.

Tờ này làm ra 4 bản tại... ngày... tháng... năm....
(Mấy người Hội-Viên phải ký tên vào)

Nói về Tâm-thê-Hội (Société en Commandite)

Tâm-thê-hội là một cái hội trong ấy có hai thứ Hội-Viên: một thứ Hội-Viên đương danh cho người ta biết và liên-liên với nhau mà giữ các lời giao ước của hội, như mấy người Hội-Viên trong Tập-danh-hội nói trên đây vậy; còn một thứ Hội-Viên ẩn-danh ra vốn cho mấy người Hội-Viên kia làm công chuyện. Vì trong hội ấy có phần người đương danh ra ngoài, có phần người ẩn vô trong, không khác nào cái thê (vóc) với cái tâm (lồng) của cén người vậy, nên mới đặt làm Tâm-thê-hội. Phần người đương danh ra có thể kêu là thê-viên (Commandité) còn phần người ẩn danh có thể kêu là tâm-viên (Commanditaire). Đây hội này ra lấy làm có ích và tiện dụng cho mỗi người làm.

Vì dụ: có nhiều người lãnh nghề công thương, song rudi ít vốn làm lớn việc không được, lại có nhiều người sáng vốn nhà mà không thạo nghề ấy, hoặc chẳng đáng làm nghề ấy, vì luật cấm (như các quan lại) hoặc cho vay số lớn, nên để học dư không chỗ dùng. Nếu hai phe người ấy, không hiệp nhau, thì cả hai đều là người vô dụng cho xã-hội, còn như hai đảng hiệp nhau lại, lập Tâm-thê-hội, kê ra công, người ra của, ắt lập thành công-nghề mà giúp ích cho nhau.

Phép lập tờ hiệp-dồng về Tâm-thê-hội cũng như phép lập tờ hiệp-dồng của Tập-danh-hội vậy. Nghĩa là: hoặc hội-viên của nó-tê làm chứng, hoặc làm tờ tư với nhau mỗi người hội-viên cầm mỗi bản. Còn việc cai quản hội thì thuộc về thê-viên là mấy người xướng danh giao thiệp với thiên hạ, hoặc muốn một người ngoài hội làm quản-ly. Xã-viên thì lấy tên thê-viên mà đi. Luật chẳng cho tâm-viên là mấy người ra vốn, dự việc cai quản, vì e cho họ không sợ lỗ vốn. (1) rồi làm việc liều mạng mà làm thiệt hại cho Hội chẳng. Mấy người/dó dục được xem sóc công việc làm của hội mà thôi.

Cách làm tờ Hiệp-dồng về hội ấy xin hãy nương theo kiểu sau đây rồi gia giảm tùy ý.

(Sau sẽ tiếp theo)

Nguyễn-văn-Chư

(1) như có lợi thì lợi to, còn có lỗ thì bắt quả mặt phần hòa chia mình mà thôi, chớ không thiệt hại chi đến sự sản riêng, vì có đó nên Tâm-viên say ý mình mà làm việc liều mạng lắm.

HÃY HỜI THỨ ĐÓNG HỒ "OMEGA"

Mà nữa hy là thứ tốt hơn hết
có làm được kiểu:

Đang vàng, hằng bạc và bằng các loại kim

L. CAFFORT

Ở tại đường CANTINAT SAIGON có bán mà thôi.

Nông-nghiệp học hiệu

Trường dạy học về nghề làm ruộng trồng cây, lập lại Bản-Cát thuộc tỉnh Thủ-đau-mới, học thành nay đã được một năm rồi, những kẻ thanh-niên được học nơi trường ấy thấy đều kiên tâm phấn chí, còn có một năm nữa thì tốt nghiệp lãnh nghề.

Năm nay Chánh-Phủ Nam-kỳ lại định cho vào thêm 30 học-tro nữa. Ngày 25 Aout 1949 sẽ mở hội thi tại sở Canh-nông Saigon mà tuyển số học-tro ấy.

Ái muốn thi thì phải gửi đơn đến mà xin trước ngày 17 Aout 1949 này. Người xin thì buộc phải được từ 17 tới 25 tuổi mà thôi, chưa có vợ, phải biết chữ Langsa và toán bút cho đê hiểu mà học cho đê và phải có sức mạnh mẽ mới được. Học thì còn nước áo quần nhà nước chịu lại còn phải cho mỗi tháng 6\$00 mà làm chi phí.

Viê Nam-kỳ ta là một xứ ruộng rộng đất nhiều, song xưa nay dân ta trong nông-nghiệp thì cứ giữ tách cũ là xưa mà làm, chớ không biết cải cách hoặc bỏ phần cho lúa thêm tốt, hoặc trạ giống mà cây đặng cho lúa nặng cón, ngô bản cho có lợi. Quan Toàn-quyên Albert Sarraut muốn tinh tấn nông-nghiệp trong xứ ta nên ngài lo tán thành trường Bến-Cát đây, ấy là một đê mà may mắn cho quê-hương ta lắm đó. Sự lợi ích về nhà trường này thì năm ngoái báo-báo đã có luận nhiều bài rất tường-tắc rồi, tường-dồng-bang ai cũng đã hiểu, chẳng cần chi phải nói lại nữa. Chúng tôi chỉ xin báo thanh-niên trong nước ta chớ nếu lấy hoàn-lộ làm vinh và coi thiệt-nghiệp là tiện, khá chen nhau mà học lấy nghề làm ruộng trồng cây, là nghề trong xứ được cón dùng, đặng giúp với Chánh-Phủ mà làm cho quê-hương thêm về vang nước nhà thêm thanh vượng.

B. O.

VIEILLE BAU-DE-VIE DEJEAN

là một thứ rượu rất có danh
tiếng hơn bốn chục năm nay.

Thê-giới tân văn

TRUNG-QUỐC RỐI LOẠN

Bình Trung-quốc đống đốn tai xứ Altai đã lâu rồi mà Chánh-phủ không phát lương bổng chi cả, nên binh lính phân loạn, hạ các vị tướng quân xuống hết, tôn cơ lập khác lên rồi xưng đợc lập.

Chánh-phủ Bắc-kinh nghe tin có sai binh tới tinh ấy mà dẹp loạn.

Bời Trung-quốc rối loạn hoài không dứt, nên quốc dân nào phải đi đâu rất hiểm nguy: đi làm chỉ không đặng nữa lại ở ăn cũng không yên, đường sanh nhai rất nên trắc trở.

Dân ở miền Amour, địa phận Mãn-châu, gửi tờ cho các quan Đại-biêu Liêng-hiệp ở Hối-sám-oi xin nài Liêng-hiệp xen vào mà phân giải Nam Bắc đặng hòa nhá với nhau lại.

Xưa nay dân Trung-quốc thấy lòng người Huê-kỳ hay ái nơn bảo vật thì đẹp dạ lắm, nên trong cuộc này dân ở đất Amour đống đê ý cây Huê-kỳ lo giúp việc cho mau yên thân, đặng cứu nạn muốn con người khỏi tay quân phần loạn yếm chết.

Thương-gia Trung-quốc gửi đơn về Chánh-phủ Bắc-kinh mà kêu nài cách rất kịch liệt về vụ Công-tý Nhựt-bôn gây dựng ở địa phận Tàu. Chánh-phủ Bắc-kinh đưng lo xét vụ này.

HÀ-CHÁU

Thấy nhợ gợu mủi

Nữ-hư ở Hà-châu thấy bọn thợ tở Bach-mi càng ngày càng làm đều tác tệ, hạ rẻ cái giá-trị của đơn hà nhiều quá, nên vào đơn xin Chánh-phủ Thuộc-địa Ang-lê-cấm các nhà rước khách ban đê.

ĐẤT THƯƠNG-HẢI (SHANGHAI)

Chánh-phủ Trung-quốc không chịu cho Ang-lê khai khẩn đất Thương-hải ra lớn nữa. Báo-giới Ang-lê bình luận vụ này rất kịch liệt. Sự nên bư chưa biết ra thế nào.

SAN SALVADOR

Xứ San Salvador là một xứ công hòa dân chủ ở Trung-mới. Hôm 28 Avril rồi, đất xứ ấy rừng động làm cho thành lũy đất của nhà cửa sụp, hư hao rất nhiều, làm cho hết 75 người chết với 5 trăm người bị đanh.

VINH-KHA TÀI THÊ

Lần này là lần thứ hai quan Thủ-tướng Clémenceau bị kẻ nghịch thích khách-Ông Clémenceau ở tòa đường Flandrin; lính tuần thấy có một tên lạ mặt mới tới, sao cứ xấn hấn đi ngan qua lại trước cửa tòa hoả, nên phát nghi. Lính tuần tên sự lại hỏi, nó trả lời rằng: tôi đi rình thích khách Ông Clémenceau, rồi nó lại khai nó không quyết giết Ông, song quyết cho Ông một dao cho bị binh chơi. Xét trong mình nó thì quả có một con dao, với một cây cờ đen. Nó xưng tên rằng Raymond Cornillon, khi trước nó có kết làm anh em bạn với tên Cottin là người bản Ông Clémenceau hôm đó.

Tên R. Cornillon nay giao cho tòa xét rồi mới phân xử.

Nghĩ số mạng con người có ngày, chớ phải ai muốn giữ thì đặng hay sao. Như Ông A. Sarraut đã bị tên Desguignas bắn một mũi súng, tuy trúng nhưng mũi chỏ cũng không làm chết người; còn Ông Clémenceau đã bị tên Cottin bắn khứa nhưng chỏ cũng má nay cũng còn đó. Vậy chớ kể tiêu nhơn biết rằng ai có mạng này, chớ ai chẳng làm chi ai đặng.

Lời BÌNH LUẬN của một tờ BÁO LANGSA ở Đại-Pháp về công trận của ĐÀN THUỘC-ĐỊA.

Báo la Dépêche nói trong khi Mâu-quốc đưng mắc cơn khời lửa, thì các thuộc-địa đầu cũng tận tâm đên ơn khai hóa cho Mâu-quốc. Nhờ có lúc như vậy, người Pháp-quốc mới rõ rằng thuộc-địa có thể giúp ích cho Mâu-quốc đưng.

Dân-tộc các thuộc-địa đầu đầu cũng nài xin sang qua Đại-Pháp đưng phụ trợ trong chiến cuộc đê tựa này. Như dân Đông-dương dùng làm nhiều công việc rất khổ mà làm cũng đưng, cũng vừa ý các quan Quân-lý.

Cán lính mộ ở các thuộc-địa Langsa sang dự chiến bên Mâu-quốc tỉnh ngoài hai nước; Đại tướng Joffre, Sarraud muốn lấy làm đất chi loại làm thây lính thuộc-địa thiệt công đưng đưng đưng, nên mạng sống như chơi.

Thuộc-địa Đại-Pháp chẳng những cấp lính cấp thợ giúp ích mà thôi, mà lại còn ra để thờ sùng qua Mâu-quốc nữa. Đưng đưng thì gửi gạo, mủi cao-su, rượu, qua Madagascar thì gửi chi, Afrique gửi đồ đặng, cây, vãn vãn.

CUỘC TÀY CHAY BÊN TRUNG-QUỐC

Chánh-phủ Bắc-kinh đánh giầy thép cho các tỉnh bên Trung-quốc đay phải trả ngừi thế nào đưng diệt trừ cuộc tày chay hàng Nhựt-bôn. Vì Đại-biêu Trung-quốc không có kỹ tên trong tù hóa nước nên nay cái hiện-trạng chính-sách Tàu đổi với các lệc quốc thì đổi nhiều lắm.

Chánh-phủ Trung-quốc lại còn gửi riêng tờ cho quan nguyên-sói Sơn-Đông đay phải an ủi lòng dân cho yên ổn lại và phải báo chữa thương-gia Nhựt-bôn ở tại địa phận.

ÔNG A. SARRAUT Ở PARIS

Báo Dépêche Coloniale cho hay rằng quan Toàn-quyên Sarraut đã tới thành Paris hôm 22 Juin 1949, có cả thân của ngài đi nữa. Hàng các quan ra đón rước ngài một cách rất trang trọng, như ông Audibert, Ông Régismanset, they mặt cho quan thuộc-địa ông Ông Martineau, đại tướng Benoit, Ông Sale, Ông Robin quản lý hội Légue Coloniale, Ông Capsus, thay mặt cho Office Coloniale, Ông Briffaut, Daurelle, Rozier, thay mặt cho thương-gia Đông-Dương Ông Gourdon chánh giám đốc sở giáo huấn Đông-dương và Ông quan Năm Đê-hửu Chấn.

Đến bà đi rước, bà Sarraut, có đặng cho bà một nhánh bông.

GIẤY HIỆU LE NIL LA GIẤY TINH-ANH THƯƠNG HẠNG

ĐÔNG-DƯƠNG THỜI SỰ

GIÁ LÚA GIÁ BẠC

Lúa mới tạ 68 kilô chữ tới nhà máy
mày lên giá từ 5\$45 tới 5\$30

Kho nhà nước	6 190
Hàng Đông-Dương	6 90
Hongkong Shanghai	6 90
Chartered Bank	7, 00
Banque Industrielle de Chine	6 55

Lương bổng của người Langsa giúp việc
của các ti. — Hội coi xét tăng lương bổng
của người Langsa, giúp việc ở các ti còn
đương lo xem xét tại Hanoi, song nay
nghe tiếng đồn nói lương bổng của người
Langsa sẽ tăng lên 40 phần (40%) còn
lương ít hơn hết của người mới vì lãnh
việc thì định 6 ngàn quan, tiền trả theo
giá bạc 3 quan 75; tăng nhiều hơn 3
ngàn quan.

Đã ăn đó uống càng ngày càng mất
mó, nếu Chính-phủ phê những lời xin
của hội thì nhảm lý lắm. Chính-phủ thật
là rộng rãi lắm với những người Lang-
sa giúp việc các ti. Song chưa rõ công
nhờ Đông-dương chỉ tốn còn nhiều ít,
thiếu hay là đủ, nên chưa biết việc ra
lẽ nào.

Cholon

Hỏa hoạn. — Hồi 5 giờ sớm mai ngày
4° Aout, hai tiệm bán hàng vật ở Cholon
bị cháy tiêu rảo. Với rông tới chữa lửa
thầy lửa cháy mạnh quá, nên lo chữa
cứu mấy công phò kê cận. Song mấy lúc
như vậy lính tuần phòng châu thành
Cholon thiệt là tận lực, nhờ vậy mới
chữa tắt lửa nổi.

Sự hư hao hai tiệm bị «bà hỏa» bắt,
đánh ước 100 ngàn đồng, nhờ có bảo kê
nên không lỗ là chi cho mấy.

May phước.

Gocong

Ăn trộm. — Ăn trộm coi căng ngày căng
lông, không kiên nhẫn ai hết. Tài vật của
viên quan mà dám cắp gan moi vách vỏ
tôm đi hết. Hôm 25 juillet, có ông V-v-H.

lâm cai tổng ngũ quân bị ăn trộm vỏ lấy
đồ lật vật tủ có 7, 8 trăm, tới chừng
sáng, mặt trời mọc, thức dậy thấy có sự
giản cầm gan, nên bươn bả tới quan coi.
Chết chưa, thảng gian tham, trốn dấu
cho khỏi!

Tanan

Tự vận. — Có một người đồn bà kia ngi I
việc đời rồi ngoan ngán phận, tính sống ở
chỗ đương trần này không có đầu chi toại
chỉ thoả lòng, nên lấy giao cả họg chết
cho rảnh. Song cát hoá mà họg cũng
không dứt, máu chảy ra lai láng, người
đồn là tế dục xuống đất nằm bất tỉnh
nhơn sự, còn miệng rên la van đay. Mấy
người ở gần nghe chạy tới thấy cơ sự
lạc lật đặt chạy cáo báo cho quan hay.
Lính chờ người đồn là đem vào nhà
thương, ai thầy cũng gồm ghê. Bởi
nàng nẩy nổi đã hết đặng nên chưa rõ
nguyên cớ làm sao mà đến đời phải hủy
minh như thế.

LỜI RAO

Kính lời cho lục-châu và chư-
vi đứng rựu đặng rõ: kể từ ngày
mùng một tháng Juillet 1919, thì
những người Khách-trú và An-
nam đặt rựu lại Nam-kỳ sẽ thời
bán rựu của Công-xỹ Langsa
nửa, chỉ lo bán rựu nệp của mình
đặt theo cách thức của Annam
thườ giờ.

Công văn lược lược

CAP BẢNG THẮNG NHẪM

Vì lời nghị quan quyền Tổng-thống
Đông-dương ngày 27 Juillet 1919.

Đặng lên chức huyện hãm: ông Trương-
Xuân điện-chủ ở Long-hạnh (Ba-liêu)
ông Chung-tài-Nàng, điện-chủ Vinh-lợi
(Ba-liêu).

Vì lời nghị quan quyền Nguyễn-Soái
Nam-kỳ ngày 21 Juillet 1919.

Thầy Nguyễn-ngọc-Kiệt đặng cử làm Cai-
tổng hạng ba, tổng Bình-thanh-hà (Gi-
a-định), thầy Lê-quan - Chung đặng cử cai-
tổng hạng ba, tổng Thanh-Gi (Haitien) th-
ch cho thầy cai-tổng Nguyễn-văn-Quới. xin
từ chức.

HỮU TRÍ

Vì lời nghị quan quyền Tổng-thống Đông-
dương ngày 4° và 31 Juillet 1919, đặng
từ chức về hưu trí.

- Ông Lê-văn-Mậu Độc-phủ-sứ.
- Ông Trần-quang-Thuật, đốc-phủ-sứ.
- Ông Lê-văn-Bảy, phủ nhất hạng.
- Ông Trương-minh-Hy, phủ nhì hạng.
- Ông Ng-văn-Bàng, huyện nhất hạng.
- Ông Lê-văn-Biên, thơ-toán nhất hạng.
- Ông Lê-văn-Cự, thơ-toán nhất hạng.
- Ông Ng-hữu-Nghi, Thống phân nhất
hạng.

Thầy Võ-công-Cẩn, thơ-ký thiệt thọ
nhất hạng.

LÒ RƯỢU ĐÔNG-DƯƠNG

LỜI RAO

Mỗi nhà máy Langsa đặt rựu
trong cõi Đông-Dương kính rao
cho bá tánh hay rằng: kể từ ngày
4° Juillet 1919, nhà máy rựu
sẽ đứng bán rựu của lò đặt ra
cho các quán: Bán ngay như vậy,
lợi cho chủ quán, lợi cho người
uống rựu, vì rựu ngon mà giá
lại rựu.

Hàng đã lập tiệm nhánh trừ
bán trong châu-thành các tỉnh
và trong các quận lớn thuộc
Nam-kỳ và Cao-man.

Muôn hồi đều chi, xin hãy donoi
số 2 và số 4 đường Lareyniere,
Chợ-lớn. Hoặc nơi lò rựu Chợ-
lớn Bình-tây.

Vụ tẩy chay Cholôn

Bọn Khách-trú nghìn ngàn Tây chay
hàng Nhứt-bồn hôm 9 Juillet rồi muốn
phá hội tiệm của chánh ban-trưởng Quận
đông, quan bắt đặng 22 người. Chánh
phủ xét vụ rồi thả hết mười tám; còn 7
người bị xích trực khỏi Đông-Dương.
Chiếc tàu Haldis chở bảy tên khách-
trú ấy về Trung-quốc hôm 23 Juillet, có
tàu lính kinh đưa ra tới Vũng-tàu.
Bên Tàu qua có lính rước rồi tới chứng
về có lính đưa, Chánh-phủ thuộc-địa
hàng đầu dân Trung-quốc như thế mà
dân Trung-quốc qua đây chẳng đ-
ơn rồi lại làm việc nghìn ngàn trái phép,
thiệt là vô ân bạc nghĩa quá.

Ăn tử hối hưu

Vì lời nghị quan quyền Đông-dương
Tổng-thống Toàn quyền ngày 1° Juillet
1919.

M. Lê-văn-Mậu, Độc-phủ-Sứ tại Nam-
kỳ, được phép hồi hưu y như lời xin, và
được hưởng phần tiền hưu trí vì giúp
việc thăm niết kể từ ngày 4° Juillet 1919.

Vì lời nghị quan quyền Đông-dương
Tổng-thống Toàn quyền ngày 13 Juillet
1919.

- MM. Trần-quan-Thuật, Độc-phủ-Sứ:
- Lê-văn-Bảy, Tri-phủ hạng nhất;
- Trương-minh-Hy, Tri-phủ hạng nhì;
- Phạm-dại-Bồ, id.
- Ng-văn-Bàng, Tri-huyện hạng nhất;
- Lê-văn-Biên, Thơ-toán hạng nhất;
- Lê-văn-Cự, id.
- Nguyễn-hữu-Nghi, Thống phân hạng
[nhất];
- Võ-văn-Cẩn, thơ ký thiệt thọ hạng
[nhất];

tung chánh tại Nam-kỳ, được ăn tử hối
hưu và được hưởng phần tiền hưu trí
vì giúp việc thăm niết.

Mấy quan viên kể tên trên đây sẽ hồi
tên nơi số, kể từ ngày ký tên lời nghị
này.

Bản-quán lấy làm khen ngợi các ngài
đầy công với nước, ven nợ râu mây, nay
đã tới tuần tuổi lại, được ăn tử hối
hưu, rất nên vinh hạnh.

An cướp sát nhơn

Mới đây tên Tống-văn-Lôi, niên canh
46 tuổi, hai vợ chồng chèo ghe cui đưa
vợ hương-quần ở kinh huyện Phát lên
Sóc-trăng. Khi đến rạch Xá-mách chừng
5 giờ sáng ngày 24 tháng 6 Annam 1919.
Có một chiếc cướp trên ghe đưa kéo ghe
lại đánh tên Lôi ra nhào xuống sông; tên
Lôi lật đặt leo lên ghe, bọn cướp xách
dao chém tên Lôi bẻ mệc và nhiều vết
tích nữa; tên Lôi chịu không nổi té xuống
sông mà chết, rồi bọn cướp áp vào
ghe đánh đập thiêm hương-quần lấy hết
80 đồng bạc lấy của tên Lôi 26 đồng
lại trôn 100 đồng và bắt con heo đặng
17 đồng, đặc còn quần áo quần khác
nữa; chừng bọn cướp kéo đi hết rồi
(Bớt) Thiêm hương-quần là làng lên.
Làng đến ứng tiếp thì bọn cướp
đi đi xa rồi. (Ấy là làng ứng tiếp cho có
chứng đó mà thời chợ làng có súng ống
chi mà phòng giám theo cho tận lực.)
Liền đó làng lấy khai báo xong xuôi rồi
chờ từ thì tên Lôi giải đến quan biện-ly
Soctrang. Quan Biện-ly phê cho quan
lương-y khám nghiệm tử thi tên Lôi. Khi
quan lương-y khám nghiệm tử thi thì quan
từ thì tên Lôi. Quan biện-ly thì phê

cho làng Tống nữ tróc họan ăn cướp ấy.
Tới cũng ước ao làm sao quan trên
sai ông quan Tỉnh Soctrang đi kinh
sách bắt cho đặng bọn ăn cướp tại Xá-
mách đặng quan trên làm tội chúng nó
cho đặng nó mà rảnh bớt quân trộm
cướp.

Còn như ý-Kiên của mấy tòa báo
Chươn Nam-kỳ xưa rày nài xin Chánh-
phủ Đông-dương rông lòng ban cho hương
quần, mỗi vị một cây súng và tăng số
cho nhà hào-phủ sắm thêm súng đặng
mà phòng trị trộm cướp cho dân lương
thiện bình yên lo bề tân-hóa; Các nhà
soạn báo Nam-kỳ nài xin như vậy qua lâu
rồi mà chưa thấy Chánh-phủ đồng tình là
nào, cho nhơn dân nhứt gỏi; Nhơn lúc
này bốn phương trộm cướp lấy lòng căn
ngay cần quá. Chớ chi Chánh-phủ nghiêm
xét mấy lời của mấy tòa báo chươn
Nam-kỳ nài xin mà ban súng cho hương-
quần và tăng số súng cho sắm thêm đây
là lời nài xin phải, thì Chánh-phủ ban
ra liền lúc này mà cứu hộ nhơn dân
lương thiện. Thì hết thấy dân Nam-kỳ
rập nhau mà đợi ơn Chánh-phủ biết
ngần nào.

Soctrang le 27 Juillet 1919.

Nguyễn-hữu-Ngọc lai cáo.
Surveillant T. P.

Thuộc hút
hiệu
GA-LÔP

Là một thứ
người ta ưa
dùng hơn và
hay hỏi mua
thường lắm.

(TRÁI ĐẤT)

Có một mình hàng DENIS FRÈRES
có trữ mà thôi.

Các trò thi đạu

BANG-CẤP TỐT-NHIEP (Diplôme d'Etudes complémentaires)

Nguyên-van-Kha, Tran-van-Dau, Ta-van-Luong, Nguyễn-van-Huê, Nguyễn-vân-Xuân, Nguyễn-vân-Thinh Nguyễn-van-Dôn, Dang-an-Dan, Tran-ngoc-Thach, Bui-quang-Da, Lê-van-Tho, Nguyễn-an-Vo, Lê-van-Ninh, Nguyễn-van-Lê, Huỳnh-van-Hai, Tran-van-Danh, Ta-trung-Thu, Phan-van-Toi, Nguyễn-van-Truyền, Lê-van-Hiêu, Tran-van-Rang, Tran-van-Thang, Nguyễn-thiên-Kê, Tran-van-Suu, Ngo-van-Hiếu, Nguyễn-van-Điêu, Lê-tan-Hi, Lê-van-Su, Huỳnh-van-Huê, Duong-van-Son, Quach-van-Bich, Nguyễn-van-Cha, Nguyễn-van-Phuoc, Nguyễn-van-Thoi, Dang-minh-Tri, Nguyễn-van-Canh, Luong-minh-Trang, Nguyễn-huu-Phuoc, Tran-van-Tuoi, Ng.-minh-Phap, Nguyễn-tich-Thien, Thai-van-Ngu, Phạm-van-Thiet, Vo-van-Vinh, Vo-van-Nhieu, Le-van-Thinh, Phạm-van-Neo, Tran-vân-Phu, Le-van-Sau, Nguyen-van-Mang, Doan-van-Sang, Thai-van-Ngân, Nguyễn-van-Lôc, Tran-van-Dang, Nguyễn-van-Quy, Vo-van-Kha, Chung-van-Lục, Nguyễn-van-Điêu, Nguyễn-van-Chiêu, Trương-van-Huân, Nguyễn-van-Tieu, Ngo-ngoc-Dong, Lê-van-Cong, Nguyễn-van-Tho, Nguyễn-van-Dau, Nguyễn-van-Phuoc, Nguyễn-van-Kiem, Tran-van-Dang, Luong-Khac-Nhac, Ng.-van-Lung, Phạm-van-Thuat, Phạm-van-Tao, Ng.-minh-Thanh, Nguyễn-van-At, Vuong-van-Bach, Trần-van-Hieu, Phạm-van-Tren, Tran-van-Huyen, Lam-ngoc-Chuong.

Ai muốn mua phở ?

Có 4 căng phở lâu và 28 căng phở trẻt, cộng hết là 32 căng ở tại chợ Thủ-Đức; có người ta ở đều hết, chẳng hề có căng nào bỏ không. Nay chỉ phở ấy muốn bán. Chư quán-từ ông nào muốn mua xin đến tại quán Nông-Cô-Min-Đam mà thương nghị.

Lời rao đấu giá

Ngày, giờ và chỗ thâu từ đấu giá. — Tòa nhĩ đình hiệp lý Nam-kỳ cho tới 9 giờ ban mai ngày 4 Aout 1919.

Đồ đấu giá. — Chũu sấm hàng để cũn dùng cho trường Normale Saigon.

Chỗ để chương trình đấu kết, tới coi đặng. — Tòa nhĩ đình quan hiệp lý

Ngày giờ và chỗ thâu từ đấu giá. — Tòa nhĩ đình hiệp lý Nam-kỳ cho tới 9 giờ ban mai ngày 6 Aout 1919.

Đồ đấu giá. — 1° Chũu đồ vải bỏ quán áo, miễn cho nhà thương nuôi bệnh điên ở Bienhoa.

2° Chũu giấy viết mực, cho trường nữ học bôn quốc.

Chỗ để chương trình đấu kết tới coi đặng. — Tòa nhĩ đình quan hiệp lý.

Ngày giờ và chỗ thâu từ đấu giá. — Tòa nhĩ đình quan hiệp lý Nam-kỳ cho tới 9 giờ ban mai ngày 4 Aout 1919.

Đồ đấu giá. — Chũu đồ vải bô và kim chỉ, bao tay cho nhà thương Drouhet.

Chỗ để chương trình đấu kết tới coi đặng. — Tòa nhĩ đình quan hiệp lý.

Một tiệc Khánh hạ vinh thăng

Hôm ngày 26, 27, 28 Juillet 1919 rồi đây tại đình quan Huyện Phạm-chánh-Lý là chủ-quan Cầu-kê hạt Cấn-thơ, có trên thiết diện tiệc rất trọng để đặng đãi thân bằng quyến hữu cùng tổng làng, nhơn dịp ngài đặng vinh thăng nhứt hạng. Trong ba ngày ấy tại đình chung đôn hào hẳn, có xi rực rờ, kiến vật nguy nga.

Tôi vì tình cõ giao với quan Huyện Phạm-đại-nhơn nên cõ đến công lạc cùng ngài và ở lại một đêm một ngày. Tôi xuống tới chiều 26 Juillet qua tới bữa 27 Juillet tới mới phân bói Saigon.

Còn trong tổng làng trư Cai, phó tổng, hội-đồng địa-hạt, ban-biên sắp xướng vì mền lòng ngài nên cõ đến đổng đẽ mà kính mừng ngài. Cho hay trong ba bữa khách khứa đầy (đầy rồi ngài lại thiếu người chủ-quả mà cuộc sắp đặt đại đặng rất cõ ngãi-tiết. Chẳng thiên đẽ sơn trầu hái vị, rượu thịt ề hề, trong nghè trong tổng làng đều khen ngợi.

Tôi lại bữa 26 Juillet, sau khi tôi xuống đên nhập tiệc giữa đổng đũ qui chức. Cuộc ăn uống chén tạc chén thù rất vui vậy, thật là tiêu phùng tri kỷ thiên bói thiếu.

Chừng tiệc diễn hầu mãn đải qua rượu Sâm-banh, quan Huyện tử lòng cảm ơn tôi cùng qui chức cõ lòng sốt sắn đến cọng lạc cùng ngài trong tiệc Khánh hạ vinh-thăng, nên ngài xin qui-chức cang chên cũng ngài trước mừng cõ Nhà-nước Bại-Pháp đặng công trị dân an, sau đức xin cho liệt vị đặng trường hưởng khương ninh phú thọ.

Quan Huyện khi nói dứt lời, tôi bèn đổng dậy thì lễ xin đợc một bài chức tặng như sau này :

Chư qui ông,

Chư qui ông cũng đã rờ ngày nay là ngày quan Huyện mở tiệc trọng, nhơn dịp ngài đặng vinh thăng nhứt hạng, cõ mời đũ qui-chức tán cưu và thân-bằng cõ-hữu đên cọng lạc cùng ngài. Tôi đây cũng lấy làm may mắn đặng dự vào, vậy tôi xin vô lễ sường ra đây trước tử lòng kính phục Nhà-nước biết người tài năng mà thăng thưởng; mà tưởng chẳng phải vì một chỗ tài năng mà ngài đặng vinh thăng, cõ khi chỉ qui ông biết rờ hơn tôi: Từ mấy năm ngài thiên nhậm quận này, cũng đã làm công khó nhọc lo lắng cho dân.

Nay ngài đặng vinh thăng Tri-huyện nhứt hạng, rờ rằng như gấm thêm hoa. Chỗ là từ đây nhũn sức ngài mà lợi nước an nhà, đên ca thặng chánh.

Trình quan Huyện,

Quan Huyện coi lý đũ thì đũ hiểu trong tổng làng người mợ quan Huyện là đường nào. Lại tôi đên đây đẽ lời kính tặng chẳng nói ra, quan Huyện cũng biết

tôi vui mừng là bao nhiêu. Vậy tôi cầu xin quan Huyện một lòng noi Tiên-Giáo đi đợc trị dân cho vinh Tô-đước cho rạng Tông-môn, cho nở mặt Thấy, cho vui lòng dân chúng.

Đặng vậy mới quở-tiền phong vãn chẳng lăm, bấy lâu hằng truyền tụng rằng quan Huyện Phạm-đại-Nhơn tài đức gồm trọn.

Vậy trước khi uống cọng ly rượu này, tôi xin thay mặt cho đổng-nghiệp tôi là M. Nguyễn-chánh-Sắt, chủ-bút «Nông-cô-min-đam» và phân riêng của tôi mà kính chúc cõ Nhà-nước Bại-pháp đặng trường trị dân an và chúc cho quan Huyện Phạm-đại-Nhơn đặng chí nhựt cao lương, đặng long phước thọ, vinh hưởng đời đời.

Khi tôi đợc dứt lời, quan Huyện cõng chư qui vị vô tay vui mừng, ngoài nhéc ngũ âm trời đọng, tiếng pháo nổ rền, kể đũ cùng nhau chuyện trò vui về cho tới khuya chư qui-vị lần lần lui gót, tôi cõng ông Joseph Nguyễn-vân-Châu, Ngiếp-chủ ở tại Trà-ôn, tuy mới gặp gỡ nhưng cõi bộ làm đũ y hiệp vị ngài vẫn là cưu-học sanh trường Taberd. Trong đám quan Huyện cõ nói cùng tôi chẳng mấy khi xuống đên đây, vậy rằng ngày ngài sẽ cho người hộ tòng giao xem phong-cảnh xung quanh quận sau đên viếng M. Huỳnh-Kỳ là một người giàu cõ lại tánh tình thuần hậu cõ sấm tâu đũa bõ hành Cầu-kê đi Trà-ôn và Cantho cũng một đũ qui-vị ưf ra. Tôi lấy làm sãn y vàng lợt và cảm tạ ngài cõ lòng chiếu cõi.

Ngờ đũu hảo sực da ma, rằng ngày trời mưa đũm khỏa tiện-dời chơn thất cũng đặng tiệc. Tuy là không đặng đi viếng chũ rầy chũ chũ nhà thú là tôi cõng quan Huyện với ông Joseph Nguyễn-ngoc-Châu, luận đám thể ss. Tôi tuy biết quan Huyện đã lừn tởm đũu y hiệp, nhưng chưa cõ dịp cõng nhau chuyện trò lâu lất, nay nhơn dịp này, lấy làm toại lòng đặng nghe thầy ăn oai cũn ngài, thật nhũn mới là bất phục chánh-lý chí danh. Vậy mới gọi là kiến danh trư nghĩa. Nưn quan Huyện Phạm-đại-nhơn, tuy từ đũc lỏ đên nay Nhà-nước thiên bõ trăn nhậm quận này là quận thứ nhũt mà là quận yếu thiểu nhưng nhờ ngài đã tuần du-hoạn từ Bắc

chứ Nam, làm tức giao du với các quan Annam, sãn thông cách-lịch sách của người Annam nên cách-cải trị của ngài đám bị các quan chủ-quan cõ cợu. Nưn cuộc quốc-trái thử tr qua rồi đũ, ngài không ếp ồng ai, chỉ lấy lời thiệt hơn mà khuyên dụ mà sũ tăng lương hai kỳ thứ ba. Cõn trong mấy lúc sau đũ ngài diệt trừ nhũn họu án cướp rất lợi hại ở theo sông Bani, hằng ngày phá táng lương dân, nên tuy nay quận Cầu-kê chưa đám gọi rằng gia vô bẽ họ nhưng mà đợc tặc cũng đũ vô mặt lán xa. Cõ lời ban khen của quan chủ-tinh Cantho.

Thật trong quận rất hữu hạnh mà đặng một vị chủ-quan như ngài, sãn lo bõn phận, quan trên mền-lin dưới yêu. Cõn tôi cũng lấy làm sãn hạnh nhơn dịp này mà đặng biết ông Joseph Nguyễn-ngoc-Châu, nghiệp-chủ ở Traon vốn con nhà hảo-bõ, tánh tình thuần hậu, học thức sãn thông cách luận đám rất thông thả.

Mãng say mê trò chuyện mà ngoài qui-chức đên đổng đũy. Chũng mới đay chuyện vãng cùng mấy ông, trong giấy phốt lại kể nhập tiệc trưa. Chũng tiệc hầu mãn đải qua Sâm-banh, quan Huyện cũng đặng đũy tá cõn chũu qui-vị. Ngài nói đũn đũn, tuy bữa quốc đũm kính tặng Ngài một bài, nhưng tình quyến luyến khôn quên, bấy nhiều chưa gọi đũ, tôi giớc từ qui tán-khách tới cõ hợu ông Ngài mới bãi từ quốc-âm nưn sau này :

HỤY TẶNG QUỐC-AM THI NHỨT LUẬT

Đường hoạn tử đũy bước rộng đải, Nỗi riêng mừng bấy phận cho ai. Cao-sang đã toại mĩi chung-đánh, Truợc vị thêm xuê chũr đũc-tải. Phần nước về vang người chách trưc, Gương nhà tở-rạng bực cãn đải. Giớ xuân từ đũy nhũn trãm đũm, Cầm-hạt thong đong đep chỉ trưi. Trong tiệc cũng cõ nhiều vị mền đợc tu-vãn nên cõ xin họa lại, tôi đem trợn vào đây đẽ làm kỷ-niệm.

PHỤNG HOA NGUYỄN VĂN

Làm quan nhũn đặng trải đường đải, Tặng bả thỉnh danh phi bấy ai.

Kim-mã giớ rỏ bưng chỉ cã, Ngoc-đương đũa ăn rỏ nhơn tã. Truợc nhũn thỉnh thông chũn quyền chách, Đũc bõy thỉnh thông xích quốc đải. Bải cõn trư trĩa quốc bỏi kiểm, Truợc nhũn bước gỏi là trãi.

Cai-tống Tuấn-giáo, TRẦN-THIỆN-BỬU.

Trông lối đường quan mấy đũm đải, Mừng ông thặng thủ phi ai ai. Ân vãng thông thả trũi sanh đũc, Thêm ngọc thỉnh thơ đũt trở đũi. Lệ nước hiên vang lã áo mào, Phước nhũn rực rỏ chỏi lều đũi. Mưn nhơn nưp nưp nhũn ba tồng, Chũi rạng ngõi-sao rặng tũc trãi.

EX BAN-BIỆN, ĐINH-QUANG-HIỆN.

Đức hóa mà nên thăm đũm đải, Gia thặng mừng kính khắp ai ai. Thơm tho vị bằng người vương-tã, Mãn thiệp chi thua kể dĩ-tải. Trong nghè phận nhũn nhũn mọt tạo, Thăng ngay việc nước mọt đũy đũi. pải-gian điện-sử đã nển mĩi, Truợc, Lộc, nhũn phi bực trãi.

ĐƯƠNG-XÁ-NGŨ, MÈDECIN ANNAMITE

Thật tình quan Huyện hạ cõ đên tới rất hậu, ước chẳng nên nũn chũng phãn rỏ, nhưng vì việc bõn phận khó nõi ở lâu cõng chẳng đã phũt dứt về, nên tôi lại là bữa 27 tũc cãng M. Joseph Nguyễn-ngoc-Châu từ biệt Ngài xuống tàu trở lại Traon đặng rạng ngày cõ tháp tùng hóa thuyến Cantho qua Mytho, thì quan Huyện đũa đôn xuống đên bến tàu, cõ nhiều lời cõ cấp đặng minh tâm khách cõt.

Đượn tũn đũng rũi, quan 11 giờ tôi mới tới, Traon tới nõi gót ông Joseph Nguyễn-ngoc-Châu về nhũn nhũn nhà người. Ngờ đũu tha hương gáp cõ trũ, rạng ngày cõ M. Đặng-vân-Chiêu là bạn tri-tâm lúc tôi mới ra làm chủ-bút người cõ giúp tôi một lúc, nay nghe cõ tôi xuống, vừa bĩng tung thì đũ đên nhũ

ông Joseph Nguyễn-ngọc-Châu kiểm tôi mà thêm. Kế chàng bao lâu tàu Cantho qua, tôi từ biệt thì ông Joseph Nguyễn-ngọc-Châu với M. Đặng-Chiêu đưa xuống cầu tàu tháp tùng qua Mytho, rồi lên thuyền xe 1 h. 55 về đầu Saigon 4 giờ rưỡi chiều.

Đây tôi xin tái chức quan Huyện Phạm-chánh-Lý đường danh may mắn bước, biến hoàn lạng êm trời cho đến ngày công toại danh thành, ấy là bình sanh nước nguyên của tôi đó.

NGUYỄN-KIM-ĐÌNH,
Tổng-lý Công-luận-báo.

Một đám tang cải lương tại Bạc-liêu

Bàn chung về tang-lễ cải lương. — Gần từ xưa đến nay cũng có nhiều đám tang lớn ở các nơi phủ-gia báo-lộ, chỉ phí tiền mấy mươi ngàn ngàn bạc, đêm đêm ra mà dùng trọng việc tông chung để báo đáp ơn trời nghĩa biển cho cha mẹ cho xứng đáng với cái công sanh thành sáng nghiệp, đặng tỏ chút lòng hiếu-đễ cho tâu kỳ tử-đạo. Thật là đáng khen đáng phục. Nhưng tiếc vì từ trước hãy còn noi theo con đường cổ tục, chưa mấy cải lương; nhân vì, xét kỹ ra thì nời này, suốt cả một đời người mới có một lần phụ mẫu làm chung trong con gia tiên, ngàn nào ưu sấu đau đớn nỗi tình thâm lý biệt, ngàn nào lo lắng trang hoàn việc hiếu sự cho xiết, bởi cố cho nên, phải cứ nương theo tục lệ, thời thế cổ kim; bất quá thì người sao ta vậy, miễn trong cuộc tông chung ấy, người làm có một, nhà ta hào phú làm hơn đặng bằng nửa hàng bảy, hoặc bằng mười, qui bố là thừa đặng tâm Tông thành kính cho tâu tâm hiếu đạo thì thôi, chứ ít ai có sức lo nghĩ đến việc tang, tế cho hoàn toàn đặng; mà đầu cho làm cách nào cũng do ở chữ Hiếu mà ra, cho dù lễ với đời, là xong vậy.

Và lại việc cải lương trong cuộc tông chung của người Việt-Nam ta, đối với nhân-quần xã-hội thời buổi này giờ, là một việc rất quan trọng nào phải tự một nhà mà hóa nên một mới cải lương phong tục đặng, phải đốn, một thời với nhau mà lần lượt bước ngan qua cái giới hạn giáo-thời này, thì mới duy tân diệt cựu nổi. Cho nên, đầu mà người trước còn hơi thủ cựu sơ sót, người sau nghiên tân đặng hoàn toàn, tưởng cũng chẳng nên lấy đó mà khen chê bái bác ai đặng. Chẳng quá là bước đường cải lương sự vật là tự nhiên nó chiều theo cái trình độ đương thời mà từ từ chi dần đó mà thôi.

Vậy ta nên thử xét cho kỹ trong cuộc tông chung này mà đồng bang ta ngày nay cải lương đặng là cái gì giêng mới này trở từ đâu mà ra. Việc của cải lương này, hãy còn đương đề nhớ mà tiến thấy đặng.

Nếu lấy công lý mà luận đám sự vật, thì từng lai cách chừng mười năm trở lại, nguyên nhờ có ông Huỳnh-tri-Phủ là một tay đại-thương ở Mytho, người cận-thực như hình thấy xa rộng biết, nên người phát minh ra trước hết, và

người lại vì hạn đồng bào ta xưa nay thô tục việc ấy, mà người đem hết tư bản ra Bắc-kỳ, khởi doanh mà canh cải tự chế lấy một bộ đồ âm-công cần ốc xa cừ, măng, diêm từ điện-linh-xa toàn thì lấy màu đen làm huê mỳ mà thiếu dệt về-với một cách xem rất ai-bi đặc-biệt, khá kịp sánh theo với phong-hóa Âu-châu đồng-như thế, làm cho chúng-tộc nhà ta từ này tránh khỏi đặng cái tiếng thô tục. Từ ấy những giẻ, nời cho phải, tất cả trong đồng bào xã-hội ta cũng đều công nhận cho là đẹp mắt thuận thời, nên bác chước lẫn hồi đời đó thay đén, t.ong mười phần đã từng tiệm, bắt đầu còn một đôi nơi bắt cặp đó mà thôi.

Vậy người đồng-bang mình cũng nên trông-trọng lại về việc há lệ ngày xưa mà ngày nay ta đã tiến hóa đến thế nào, ấy cũng là bởi nhờ có kẻ học-thức ở trong bọn đồng bào nhà ta, biết tự hỏi lấy mình mà cải lương lại việc âm-tang dùng toàn màu đỏ cũ lớp trước ta đã sai lầm từ mấy nghìn năm trước mà mở mang đặng cho nhau, khỏi đợi người tha bang tiến dần, thì cũng nên nghĩ đến điều ấy mà vui chung. Vì thế có một vài ông

THUỐC ĐIỀU

HIỆU

CÀ-LÔP

(TRAI ĐÀT)

Mùi nó thơm
tho diệu dàng
chẳng có thứ
nào bì kịp.

Có một mình hàng DENIS FRÈRES
có trữ mà thôi

cổ-nhân nào còn sót lại mà mắng rắng: sao có tung tởm yếm cụ di nữa, thì thử xem có đám tang nào cho thà (ở) rồi xin dùng lại đồ âm-công để cho các cụ xem, phỏng có chường con mắt hay chăng? Và lại đồ âm tang cải lương này chẳng những là duy phong dệt tục đặng ở trong vòng Việt-Nam về trụ ta đây mà thôi đâu, khai hóa ấy nó đã tiềm nhiệm cho đến khắp cả ngoại bang người phương Đông cũng vọng lòng trông vọng nữa.

Cũng như vì tôi trông thấy một đám tang cải lương đặng toàn thể của quan Đốc-phủ-Sứ Cho-minh-Thành tại Bạc-liêu như thế, nên tôi mới suy nghĩ mà bàn đồng, vì ra như kia; mà công phải là có một mình, thì bày đặt ra mà biến lộn; và lại xét kỹ, từ quan đến đạo, từ gia đến thế, từ người bần hàn đến người ngoại quốc, ai có kiến thức trong thời cũng phải đem lòng nghĩ ngợi cả; đầu cho đến những kẻ thù nghịch với chủ đám ấy mà trông thấy cũng phải phục thềm khen tạ ơn kia lại! Và lại việc chế khăn thì phải tùy lấy phần nhiều mà làm mực. Vậy nên tôi phải trừ việc nguyên nhân ấy cho ra mà luận lý, mới rõ thấu đặng cái nẻo văn-minh mà đồng bào ta ngày nay mới tân bộ đặng một lối lễ-nghi rất mực đề mà mừng. Và trong phong hóa luân thường là lấy việc lễ-nghi làm chỉ trọng; cho nên lễ làm người mà giữ vẹn lễ-nghi ấy là hoàn toàn nhơn-cách. Vì làm con người ở đời mà có đủ nhơn-cách thì mới thành xã-hội, không có đủ nhơn-cách thì xã-hội không thành vậy.

Bổ biết việc đám tang là một việc rất thường, nhưng kể đến bài đám tang của quan Đốc-phủ Thành ở Bạc-liêu đây là một đám tang thật phi thường, đường kim hy, bừa, thì mới nên bàn luận đến mà nghe chung. Nhơn vì thấy, cái này làm sao mà: Người đã đặng hào-hùng phú lộc, phúc lại sạch nhiều con gái con trai, trong gia-đình sản có lễ-nghi có giáo-dục, ngoài lân-bang có thể-lực có thình-danh, trách nào mà lại không có thể cứ đó đại mà thiết lập ra nôi một cái vụ cải-lương thế ấy. Cho nên soi vào trong cái gương lành kia cần nói chép ra một cái ảnh-hưởng hình như có chút quan hệ

đến phong-hóa chung trong xã-hội Việt-Nam ta, thì tưởng cũng nên lấy sự thành-thực ra mà làm các việc biến-tượng trong dân-tang cải lương ấy, nội vụ từ thì chỉ chừng thế nào, xin biện bạch nhay sâu nạy, để ngộ cũng chừ khản-quan làm đượ và sâu xin có vài lời cung tụng một nhà hậu-phúc kia, khéo vung trong cái đức nên nhân cho nên gương hậu thế.

Bàn chung về đám tang cải lương tại Bạc-liêu. — Sở là ngày kia tôi có việc đi Bạc-liêu cũng một người bạn hữu tôi, mà bạn tôi thì là người chỉ thân với chủ tang đám ấy, quyết một việc đặng đi mà điếu lễ, như bạn tôi rủ tôi đến xem, thì tôi cũng đã sẵn lòng đi luôn. Tuy xưa nay tôi chưa từng quen lớm mà đã trông mắng tiếng người bạn rắng: chủ ấy là một nhà đại-gia có nề-nếp giáo-dục xưa nay; nên tôi có ý muốn đến viếng thăm cho biết gia-pháp một người đại-danh xử ấy ra thế nào. Khi vừa bước đến nơi, cách một ngày trước khi đưa liuh cứu lên đờng » thì trông thấy bề ngoài, từ trước sân nhà thình-sự cho tới hai bên bờ lộ, thiên hạ lui tới dập đầu, đi đứng chột bẻ, xem như đám chầu phiên đờng mới nhóm; Nhà những kẻ thân bằng quẹo cõn người thì các tân bộ lớp thì bèn sai thà con sui gái, lợp lợp đi bạn với tôi đến tận nơi nào ra chen chừa đã không lợp; lợp thì bần đũa, vắn trước mặt trắng trẻo bẻ, bẻ để lợp ngồng ở hề, sai vật linh đình hoa quả, kêu trong van tài, rộn rục tiếng người chen tiếng nhạc, so trong mỗi một độ tế, hết lớp nọ kế lớp kia, kể số biết bao nhiều là người mà phỏng tính. Nào-nước xa gần bàn phỏng tế khiến đến rần-rần, ngồn-ngồn từ đoạn một xem ra dường như hội lễ triều-dinh mà xã-tắc tế Nam-giao vậy. Mới thoạt xem cách tượng bề ngoài, mà cũng đã thấy vẻ oai-nghi rục rỏ.

Khí hai anh em chúng tôi vừa bước đến nơi nhà Thỉnh-sự, thấy hai bên cửa trang-môn có lính tuần-thành nghiêm trang cảnh nhứt người chủ-tang với vàng sra chơ rước mới vào, chủ-khách thì lễ và trả nước xong rồi, kể hai chúng tôi xin vào điếu lễ, có trông ảnh-khạc đánh tiếp lễ xem ra nghiêm nghị lắm.

Khả khen thay cho nhà tang-chủ ấy (bà) là tận tâm hiếu phục. Lúc khách-chầu vào điếu, thì chủ-khách làm lễ thờ phụng, dâng các nhang rồi khi khách-chầu lui chỗ ngồi, thì có mấy anh em đem hương thắp, mình mặc đồ tang, chầu chầu đi giầy, khép nép qui ngay xuống đất, hình dạng xem tiêu-ty, quang-cảnh rất tề-bỉ, đủ là khiến cung hiến tế, thara đủ cái lễ; « xin nhậm chức tinh-don, và hương-tượng mà đến viếng nhà tang-khách ». Trong cái lễ nghi ấy hết câu là người sang kẻ hèn đến điếu, nhiều hay ít cũng thì lễ đủ phép như vậy; chỉ khác nhau ở chỗ người đại thân phần danh giá của mình là gì. Thật là ít thấy đám đại-gia nào, chịu hạ mình với kẻ hèn mà thủ hiếu đặng như vậy. Phóng ai mà có cái lễ-đạo ấy nơi lòng, trông thấy vậy cũng để động đến tâm-linh mà cảm phục lắm!

Hai anh em chúng tôi thông-thả nghĩ chơi trong giây phút, có ý nhằm xem những đồ vật âm-tang trần-thiết ở trong nhà Thỉnh-sự; thăm-thỉ mà bàn luận bờ lộ, thiên hạ lui tới dập đầu, đi đứng chột bẻ, xem như đám chầu phiên đờng mới nhóm; Nhà những kẻ thân bằng quẹo cõn người thì các tân bộ lớp thì bèn sai thà con sui gái, lợp lợp đi bạn với tôi đến tận nơi nào ra chen chừa đã không lợp; lợp thì bần đũa, vắn trước mặt trắng trẻo bẻ, bẻ để lợp ngồng ở hề, sai vật linh đình hoa quả, kêu trong van tài, rộn rục tiếng người chen tiếng nhạc, so trong mỗi một độ tế, hết lớp nọ kế lớp kia, kể số biết bao nhiều là người mà phỏng tính. Nào-nước xa gần bàn phỏng tế khiến đến rần-rần, ngồn-ngồn từ đoạn một xem ra dường như hội lễ triều-dinh mà xã-tắc tế Nam-giao vậy. Mới thoạt xem cách tượng bề ngoài, mà cũng đã thấy vẻ oai-nghi rục rỏ.

Khí hai anh em chúng tôi vừa bước đến nơi nhà Thỉnh-sự, thấy hai bên cửa trang-môn có lính tuần-thành nghiêm trang cảnh nhứt người chủ-tang với vàng sra chơ rước mới vào, chủ-khách thì lễ và trả nước xong rồi, kể hai chúng tôi xin vào điếu lễ, có trông ảnh-khạc đánh tiếp lễ xem ra nghiêm nghị lắm.

khéo nắm theo mạng lưới nghiêm-đương. Trán-bà Tông bình cang. Bấy bề thiết lập ra một giang nhà Thái-sự, ngay ở trước nhà thường, xem ra rất nguy nga rực rỡ, theo lối văn-minh buổi này. Từ trong chỉ ngoài, từ trên chỉ dưới, đầu đố đều có chỗ nơi phân biệt, có ngồi thứ, có tôn-ty, đến những kẻ xếp dọn; người đãi khách trong ngoài, thầy đều có lớp lang thứ tự, mỗi nơi bàn ghế, nghi thức phân minh, đối chiếu cân xứng với nhau, không còn sơ sót cái lễ nghi sơ hào nào mà bất bác nữa đặng.

Xét trong những đồ trần-thiết cái lưng và tinh-trang trong nhà tang-chủ, có bốn đống quai lạ hơn hết như sau này.

Một là:—Và việc tiền của thì thế-gian ai lại chẳng có, nhưng đến khi hữu sự làm thời, ai lại không biết muốn canh cải cho tránh xinh nghìn đẹp, nhưng rủa mà về việc quan hôn là việc dung đi, còn có thể để lo sắm trước đặng, chớ như đến cái việc tang tẽ là một việc bất thời bất cấp, để ai lại sắm sẵn đồ ấy mà để dành bao giờ? Ấy vậy mà cái nhà tang-chủ này rất nên hữu-ban-h, là cũng may nhờ có ông thân linh tánh mà dọn bảo trước cho, vậy nên những màng, diêm, lễ đồ cũng là các món Mỹ-thuật văn-minh, do theo lối kim thời của ông Huỳnh-tri-Phú, màu đen xen màu trắng, pha lẫn chỉ-vàng lộn màu ngân-tuyên, mà dệt thêu bằng tơ vóc cho rõ ràng, thì đã kỹ-kiểm làm sẵn trước ở bên Tàu đem lại, cho nên đến chừng dâng sur, thì mới có sẵn ở bên tay đem ra mà làm cho người ta không ngỡ ngàng!

Hai là:—Nhất tang tẽ thường đông người rộn rịp, mà trong nhà ấy suốt cả đêm ngày, từ khách-quan, từ thân-tộc, từ bạn bè cho chí những người lân lý đến xem lễ biết bao nhiêu người lân lý đến xem lễ, thì sau con cháu mới đặng ăn hưởng niềm trường thọ thế.

Vậy chừ tôi xin lược biên *tính tình* và *học sử* của người đức hạnh mới tiên du, kể ra sau đây cho biết:

Nguyên xưa kia, tánh linh của quan Đốc-phủ-Sứ Cao-dại-Nhơn đây, ngài vẫn là người thông minh trí độ, lịch duyệt biết tinh, nên từ thuở thiếu niên bưng bện, trong một tay ngài gầy dựng cơ-đồ, kinh

ai-bi khác kẻ của người thân-tộc, làm cho chừ khán quan cang những kẻ đến xem cũng phải báng khương tẩm lòng thế lưỡng tham mục.

Trong hai ba ngày, gần bữa tổng chung hết người này phùng, kẻ người khác tẽ liên tiếp đêm ngày không mấy ngớt. Cách giấy phút nghỉ-ngơi, lại xen vào một gia âm-nhạc Langsa của M. Sersot ở Saigon rước ruồng. Thỉnh thoảng đờng-lục yếm liềm, lại nghe qua phường phát tiếng trống tiếng kèn tiêu-thiếu tiêu-ty, đờng như ngọn gió thắm hột mưa sầm, đầu ở đàng xa ùng ùng đem đến thổi lợt vào tai chuyên động, mà làm cho chính ai oán càng thêm đực lòng người bị lụy vậy!...

Ba là:—Xét việc cử chỉ của máy ông Nam-từ trong nhà; một trong sáu anh em trai bai chỉ em gái khéo cắt phần phiên thời với nhau để lãnh phần trách-nhiệm riêng mỗi việc, mà nghiêm-buôn thay, trên thuận dưới hòa. Khéo cư xử với người láng-nhòm đều lấy lễ phép nghiêm từ mà trọng đãi từ người tùy bực, từ lý rượu miếng trâu, lợn ngon là ngọt, cho đến kẻ hèn mọn kia cũng không phụ lòng ai cả.

Bốn là:—Nhà hào-hộ như thế ấy cuộc tang tẽ đồ sộ long lẫy như thế kia, mà xem ra cách tiêu dụng, hoặc việc tơ việc nhò, hoặc nhiều gì gì chẳng hề có một việc nào là lãng phí đồng tiền tài của phụ âm, mà từ nhiên mỗi một việc gì cũng thừa-cũng đủ, chẳng sai sót một chút on hèn nghĩa mồn của ai cả. Ấy mới thật là phụ-nghiệp từ nân thừa, tài gian tỷ hữu. Lại có câu hữu tiền nan mãi từ tồn hiến:

Gần trong bốn đống quai lạ nói trên ấy; tưởng cũng ít kẻ làm theo cho đặng. Từ ra nhà nào đại nhân đức, hay lịch thiệp tích phúc, mà cũng hay chứng phước, thì sau con cháu mới đặng ăn hưởng niềm trường thọ thế.

Vậy chừ tôi xin lược biên *tính tình* và *học sử* của người đức hạnh mới tiên du, kể ra sau đây cho biết:

Nguyên xưa kia, tánh linh của quan Đốc-phủ-Sứ Cao-dại-Nhơn đây, ngài vẫn là người thông minh trí độ, lịch duyệt biết tinh, nên từ thuở thiếu niên bưng bện, trong một tay ngài gầy dựng cơ-đồ, kinh

dinh sự-nghiệp, lưu truyền cho con cháu con chừ khán quan cang những kẻ đến xem cũng phải báng khương tẩm lòng thế lưỡng tham mục.

Như Lịch-sử của ngài lúc ban sơ, ngài mới xuất thân ra làm Cai-tổng đặng một ít lâu. Sau nhà-nước thấy ngài có tài kinh luân xuất chúng, biết làm ra nhiều đức ích được lợi dân, nên nhà nước Triều-huỳnh và Tri-phủ hàm trong khoảng 12 năm trở lại.

Đến khi bên Âu-châu xảy ra việc binh-cách, thì ngài tận tâm trung nghĩa cùng Mậu-quốc trong lúc vô-trụ đảo huyền, mà phụ giúp ít nhiều trong phần muốn một về việc binh-phí. Vậy nên quốc-gia nghị định về phần công can mần đat của người yêu-dấu của Mậu-quốc, mà ăn từ cho một trước phần Đốc-phủ-sứ hàm để thọ hưởng đời đời.

Đến nay ngài già ơn đời, mà cõi hạt tiếm tiền về nơi cực-lạc, là năm ngài hưởng thọ đặng 60 tuổi chẳng. Năm khi kết nhật lương thân, tại tỉnh Bac-liêu ngày 1er Juillet 1919.

Chỉ như cái sự-nghiệp tang-bóng của ngài xưa lưu lại tại xứ Bac-liêu cũng còn bia danh v hậu thế. Như là ngài lãnh chức hội-viên sáng-tạo nhà bệnh phòng tại Bac-liêu; hội-viên sáng-tạo hội học tịch (cercle) Bac-liêu; hội-viên sáng-tạo hội Tăng-thơ.

Bước thường hàm thứ chương-mỹ hội-tinh như sau này:

- 1° (Chevalier du mérite agricole.)
 - 2° (Médaille du Munisérphon.)
 - 3° (Médaille de Sisowath en or.)
 - 4° (Médaille de Sisowath en argent.)
 - 5° (Médaille du mérite du Tonkin.)
- Cho hay, song làm quan tước ít làm thân. Trong lúc di linh-cửu lần đờng, khoản lưà-lọc một bọn họ-đạo Chư-lưu, toàn là người thua-thực, ếm tay quen bực, có tài thủ-đoan về cách đung-quan: hoặc nung khéo đặng cái quan-tài một cách diêu-dần ếm-ái, từ từ nhứt-bộ, trên

ngon đèn chén nước khôn xao. Trong một buổi sáng, tiếng âm-nhạc Langsa tiêu-diệu thổi như ngọn đèn gió tắt! Lắm-người-bức-thích-bến-tai, lối than tiếc kheo, dân-dôi nghe đờng như giọng ve kêu than tiếng đẽ ngậm sầu! Xiết bấy nỗi tình thương cảnh thảm!!

Oi! Bả thời rồi, giắt mộng huỳnh-hương; song khi-phách chôn linh-sáng; còn mường-tương thấy hình như hồn linh người chín-suối, nước nở sụt-sùi con ly-biệt, động lòng luyến ái, đôi thương đoan châu đại con côi, mà ngập-ngưng bước đờ đi đờ về vậy!!!

Bỗng đờng phát chút mơ-màng, tưởng như có khi-phách hồn-thiên người bẻnh giắt!... này!!... Nghinh lại xem các việc đờng-trần!... Hồi cho biết mộng on đây của Mậu-quốc rất hạo tình, đời kể nân-nhân Nam-Việt ta cho đến khi từ hậu chỉ kỳ, mà hãy còn bang cấp cho một đội lính tuần-sai chính-đơn, có cai, có đội, có quân yêu-dấu của Mậu-quốc, mà ăn từ cho một trước phần Đốc-phủ-sứ hàm để thọ hưởng đời đời.

TIÊU THUYẾT
Trước-giã: HỒ-BIỆU-CHÁNH
AI LÀM ĐƯỢC
(Thập theo)

Thôi để ông tình như vậy: vợ chồng cháu bấy giờ muốn học-biên làm ăn nghề nào thì nói, ông sáng-lòng giúp đỡ cho luôn luôn. Cửa tiền của ông học hoặc năm ba ngày hoặc bao nhiêu đặng làm vốn thì nói ra, đờng ngoài chi hết, ông về đem lên tức thì. Còn như cháu chi muốn làm thông ngôn kỹ-luật thì cũng nói đi, đầu tôn hao bao nhiêu cũng không có, không cần chi mà ngại.

Chi-Đại thấy bụng ông ngại vợ rống rồi chừn ghẹo thì càng mặc có chừng này,

đến đến đên nước khôn xao. Trong một buổi sáng, tiếng âm-nhạc Langsa tiêu-diệu thổi như ngọn đèn gió tắt! Lắm-người-bức-thích-bến-tai, lối than tiếc kheo, dân-dôi nghe đờng như giọng ve kêu than tiếng đẽ ngậm sầu! Xiết bấy nỗi tình thương cảnh thảm!!

Ngày 23 Juillet 1919 đặng 6 giờ rưỡi sớm mai, thì linh-cửu phát-hành, đi vòng quanh ngan-trước chụ Bac-liêu.

Lúc giang đám ra đi, thì trước bàn Minh-sứ sầm lẩn hương-án, có gia nhac Langsa và đạo-hin tuần-sai nói trước đó, phần bằng hai đi bước một, liên tiếp trên trong-nam chực cái bàn đưa, mỗi bản đều có chừng sáu hương đàng hoa quả, song có nhiều bản đưa lập cách thù-lừa hué-mỹ, không sao nói được. Chẳng có cái bản nào chịu kém với cái bản nào. Giống như sóng sắc tranh nhau ở trong biển vòng nguy nga mỹ-thuật mà đi mục thế linh ở trên con đường dị-ộ vậy! Lại thêm có nhiều bọn đệ-nhạc tiêu-thiếu ai-oán xen lẫn ở trong mấy cái bản đưa ấy nữa. Một nên làm cho những người đi xem, mắt nhìn không rời, tai nghe kèn trống thêm buồn!

Kể đến rạp Linh-xa rạp và Linh-cửu,

hỏi vậy trẻ em mắt trong không dám ngoe khiêu-nhân. Chi-Đại nghĩ thầm một hơi rồi thưa rằng: Thưa ông, cháu mang on ông đã nhiều rồi, từ ấy đến nay cháu làm, làm cho ông thì có, chớ trả ơn thì chưa. Và on của ông cháu chưa trả được thì cháu sao giảm thọ tiến bạc của ông nữa. Ông thương cháu nói mấy lời cháu cảm cũng bằng bạc muốn rồi chẳng lựa chi phải tiền bạc nữa. Và lại cháu làm trai dữ tay dữ chon như người ta thì xin ông để cho cháu bươn chải với người. Nếu trời đất nhất định cho cháu cực khổ trọn đời, mà ông cứ giúp cho cháu thì e nghịch ý trời đất chăng. Còn như trời đất có dành để sung sướng cho cháu một ngày kia rồi thì đến ngày ấy có lẽ cháu cũng sung sướng được. Vậy cháu xin ông an đờng qui tử và đờng lo lẩn làm chi đến phần cháu.

Khiêu-Nhân nghe nói rồi day ngoe Chi-Đại rồi cười chàm chàm và đáp rằng: Cháu luận nghe cũng sai nhiều lắm.

là rạp rước đồ âm-tang chỉ-lương của ông Huỳnh-tri-Phú, thì cái rạp đó của ấy, không của chi phải nói đến. Vì rạp đó của chi phải nói đến. Vì rạp đó của chi phải nói đến. Vì rạp đó của chi phải nói đến.

Trong bọn người đưa đám táng của quan Đốc-phủ tiên du ấy, có lính Chánh-phủ-phái của chi phải nói đến. Vì rạp đó của chi phải nói đến. Vì rạp đó của chi phải nói đến. Vì rạp đó của chi phải nói đến.

Sau này tôi xin thật cùng chừ khán-quan rằng: Nhơn vì tôi tinh-cờ mắt thấy, sự-tích đặng luận bàn, cũng đờ ở cái lòng cảm phục của tôi về việc tằm mỹ tận thiện của một nhà đại đức

Chẳng phải ông không đủ lời mà cái với cháu, song ông biết cháu là người chí lớn nên cháu nói như vậy ông cũng cho rằng phải. Sách cổ câu: quân tử ái nhơn dĩ đức, tiểu nhơn ái nhơn dĩ cớ, chớ trái, bởi vậy ông không muốn ép uổng cháu về ở với ông. Thôi bấy giờ cháu không về mà cũng không chịu thọ tiến bạc, vậy nếu ông tình kiếm cho cháu một chỗ làm ăn, một là khỏi cực khổ, hai là khỏi nhọc nhằn, ba là khỏi đau lụy ai, như vậy cháu có bằng lòng cũng chăng?

Chi-Đại thưa rằng: Nếu đờng vậy thì cháu đời on ông lung lẩn. Khiêu-Nhân thấy Chi-Đại chừ thì mừng bèn nói rằng: Thế thì ông đừng nghĩ cho: Còn bây giờ ông thấy cháu nghèo ông xót lắm lắm. Vậy mai ông về, thì ông để lại cho cháu vài trăm đồng bạc đặng cho vợ chồng cháu xài, đợi ít ngày ông lên nữa rồi sẽ hay.

Chi-Đại nghe nói đến tiền bạc thì mặc cơ nữa, ngồi lặng thỉnh. Khiêu-Nhân biết

nữ thế, mà không nỡ để cho mai-một cái gương chung của thế-tục. Bởi rứa cho nên, ngọn bút cũng nỡ mới dục về nên chương đả mã-thời.

Chợ-Lớn, Võ-Trung-Hiệp

Lời kêu gọi

Bản-báo chữ-bút là M. Nguyễn-chánh-Sát, nhơn có việc nhà, phải về Tân-châu gần hơn nửa tháng; trong lúc người vẫn mặt thì có nhiều ông giới thiệu cho người mà bởi tham việc kia việc nọ, không ai hỏi ám, nay người mới trở lại Saigon, thương thế đầy người sẽ lần lần hỏi ám cho các ông, xin các ông miệng chấp sự trở ấy.

Lại còn Nông-cỏ tuần rồi, sửa không được kỳ còn nhiều chữ sai lầm, bản-báo cũng kính xin chư Khán-quan miêng nghi.

Nông-cỏ Min-Đam.

Ai tin

Mới nghe tin ông thân của M. Michel Thành, Secrétaire à Travins, là M. Pierre Trê-la-thiên-Nhông, cựu Thông-Ngôn Toà án, mới 11 trăn hôm 28 Juillet này tại Battambang.

Bản-báo tạm kính đời lời để tỏ chút tình ai điếu và xin phân ưu với M. Michel Thành cùng qui-quyến của người.

N. C. M. B.

DENTIFRICES THUỐC BÀNH RĂNG CỦA CÁC CHA BÉNÉDICTINS de SOULAC LÂM RA Thuộc nước, thuộc sệt, thuộc bột hay là xà-bông.

TRƯỜNG Nguyễn-xích-Hồng

HỘI THI BẰNG CẤP TỐT-NHIỆP ANNAM (diplôme d'études complémentaires) Có một trò đầu

Lê-văn-Tho. (Trò này mới đầu bằng cấp sơ học một năm rưỡi, Décembre 1917) nay thì đầu được hai bằng cấp Tốt-Nghiệp. Tốt-Nghiệp tây (B. E) và Tốt-Nghiệp Annam (diplôme d'études complémentaires)

HỘI THI BẰNG CẤP SƠ HỌC (Certificat d'études primaires)

Năm nay tuy bài thi thiết khổ song trường Nguyễn-xích-Hồng đi thì 14 trò đầu được mười.

Nora: Nhập trường 15 Aout tới đây có hai thầy dạy thiết giới.

Lớp tư: M. Đạm-minh-Trở Lớp năm: Nguyễn-văn-Tươi mới thầy đều có hai bằng cấp.

Tốt-Nghiệp tây (B. E) và Tốt-Nghiệp Annam (diplôme d'études complémentaires).

ý bên khuyên rằng: Ông nói chuyện với cháu đây là lấy cái thật tình mà nói chứ không phải lấy cái lòng ông vợ mà nói tới cháu về đâu mà cháu ngại. Ông cũng biết người đời há gả con gả cháu cho kẻ nghèo thì thường hay khi bạc chủ rể, còn như có thương thì cho tiền bạc chứ không tính lập nghiệp hoặc giúp đỡ cho họ có vợ giàu thì mong cậy nhờ, kể bụng xấu lại trừ cho ông cha bên vợ mau chết mà ăn của. Ông đây bụng chẳng phải như bụng mấy ông giàu có đó, mà ông cũng biết bụng cháu chẳng phải như bụng mấy chú rể. Cháu với ông gần gũi với nhau mấy tháng trường lại chưa rõ tánh ý nhau sao?

Chi-Đại nghe lời nói ấy đứng dậy lay Khiêu-Nhàn rồi nói rằng: Ông biết bụng cháu thật cháu cảm ơn ông lung lắm. Ông này cháu chưa biết ngày nào mà đáp đặng và thế nào mà đáp cho vừa. Thôi, như ông thương cháu về tình

đề tiền bạc lại cho cháu xài, vậy cháu xin lấy 24\$00 mà thôi, vì hôm nọ cháu có rước ông Nhiều-Tâm coi mạch cho vợ cháu thì ông có nói bệnh của vợ cháu phải uống một tễ thuốc mới được. Cháu có hỏi ông giá một tễ thuốc là bao nhiêu thì ông-có-nói 24\$00. Vì lúc này cháu nghèo không đủ tiền cho vợ cháu uống thuốc. Vậy ông có thương xin cho số tiền ấy mà thôi. Còn việc ăn xài thì để mặt cháu lo chạy, có nhiều xài nhiều, có ít dùng ít không cang chi.

Khiêu-Nhàn trả nước mắt song giọng thô tay vào tuổi lấy 24\$00 mà đưa cho Chi-Đại. Chi-Đại thò tay lấy bạc mà hồ hèn ngó lo chỗ khác không giám ngó ngay Khiêu-Nhàn.

Rạng ngày Khiêu-Nhàn ra về. Vợ chồng Chi-Đại đưa xuống xe lửa. Khi đến nhà giã, Khiêu-Nhàn liền Chi-Đại mua giày, còn ông đặc Bạch-Tuyệt lén xe rồi đưa cho Bạch-Tuyệt một trăm đồng bạc dặn đi mà xây dựng và đờng cho Chi-Đại hay

sơ nó phiến. Bạch-Tuyệt dục dặt không dám lay, Khiêu-Nhàn ép hoài cực chẳng đã phải bỏ vào túi. Khi xe lửa sửa soạn chạy, Khiêu-Nhàn còn kêu Chi-Đại mà nói rằng phải dẫn lòng chờ ít bữa rồi mình sẽ lên và dặn ở cho để kiếm.

14. - THỜI LAI PHONG TỐNG.

Nói về Chi-Đại từ khi Khiêu-Nhàn về rồi thì tình đi kéoxe kéo nữa, Bạch-Tuyệt kiếm chức đặng cần mà Chi-Đại không nghe tiếng thế phải nói thiết rằng ông ngoại có đề lại 100\$00 và dặn lấy đó mà dùng chừng cần chi phải hèn hạ cái thân cho lắm. Chi-Đại nghe nói chừng hững rồi trách vợ sao lén lấy bạc không cho mình hay và tính nhất định để bạc ấy cho vợ xài còn mình thì cứ việc đi kéo xe.

(Sau sẽ tiếp theo)

TIỆM MAY CỦA Mme HUYNH-DÔNG-PHŨ

92, Quai Belgique (Cầu-ông-Lính) Saigon. - May quần áo Tây và Annam đủ kiểu May may và chắt, đường kim mũi chỉ thật khéo. - Có bán hàng Tàu nhượn Tại Gò-vấp và Cao-lãnh thật tốt giá rẻ. Nhữ là: Nhung Hàng Ren Lược, Lụa và các thứ hàng mỏng, tiệm tôi may khéo hơn hết, kiểu rất hơ-mỹ (mode très élégante).

Kính mời quý ông qui bà con rảnh quá bước lại tiệm tôi may 'hử một lần thì rõ. Nay thỉnh.

Tiệm Tân-huê Vinh-phat của M. Nguyễn-hữu-Tân

136, đường Colonel Boutonnet Saigon. - Ngang gare xe lửa Mytho. Có may áo xiêm, kiểu kim thời. Bán đồ hàng Tàu, rau Bải-xào. Đồ gia dụng và tạp hóa đủ thứ.

Nam-dông-Mai-ong khách sạn

38 26, 28 và 30, đường Amiral Courbet, Saigon. - Phòng vì sạch sẽ, tiếp đãi tử tế. Có bữa đãi các thứ hàng Tàu. May xiêm áo Annam theo kiểu kim thời rất khéo, may lại chắt

Maison THAI-BINH. - Epicerie - Soierie

131, Rue du Colonel Boutonnet Saigon. - Ngang gare xe lửa Mytho. Bán các thứ thuốc Tây. - Các thứ rượu Tây. - Ai chờ xe lửa lên tam vào mà nghỉ khác.

Tiệm may và hột tọc. hiệu Nam-Châu

104, Boulevard Bonnard Saigon. Hột tọc, ki-lônggiám, Mỵa đảAnnam và đồ Tây, đồ kiêu, lại chắt, mà giá lại rẻ.

CASINO DE SAIGON

Nhà hát bóng Casino đứng bực nhất trong cõi Đông-Dương, mỗi tuần thay nhiều lớp lạ thường, đã hay lại thêm vui vẻ, hình Pathé-frères giới lại.

Ông Léopold đã lập nhà hát tại Saigon 25 năm công cang, thầy thầy đều rõ chàng công người máy không rung hình chói tốt tươi xem tới mường mà không mỏi mắt Xin quý khách thừa khi hồng mát đèn xem chơi tiêu khiển rất vui lòng, nhiều tích hay đẹp đa qui ông. Sự mầu nhiệm xưa nay chưa từng thấy. Nội tuần này sắp tới có hát 1 thứ tuần mới là LE COMTE DE MONTE CRISTO có nội nhiều lớp hay lắm.

CAO BÀNH

Kính triện qui-vị đấng rõ: Nay tôi mới lần đầu tiên tại đường Catira' gần bãi số 55, Saigon, để sửa các thứ máy: Như là: đồng hồ xe máy, máy đánh chữ, máy may, máy hát, tủ sắt, văn vản. Các khác các thứ con dấu đồng và mũ thung đủ kiểu, chạm mỹ đã cầm thạch, văn vản...

Bản số và bản là đồ phụ tùng xe máy, essence, alcool à brûler và carbure, thứ nhất là thứ menchans.

Qui-vị ở xa muốn mua hay là sửa món gì xin viết thư cho tôi thì tôi sẽ gửi lại lập tức và tính giá thiệt rẻ (gửi cách lênh hóa giao ngân, Contre Remboursement) qui-vị muốn mua món chi ở Saigon hay là hỏi thăm việc chi thì tôi cũng sẵn lòng lo giúp. Xin Chư-tôn chiếu cố tôi hết lòng cảm ơn.

PHẠM-THỀ-KINH 64 Bờ Charper-Saigon

TRAI THỢ MỘC HIỆU LƯC-LONG TƯ NGUYỄN-LƯONG-THAO

Ở tại chợ Lái-chiêu

Trai thợ mộc tôi sáng tạo 46 hơn 5 năm ở đây mà phò chớ đường xa nơi Saigon-Thoudan, tôi có công sáng đồ bằng gỗ bằng sắt gỗ liến từ 1000 cho đến 2m50, bề ngang 0m80 cho đến 1m50; bằng gỗ chế kiểu từ linh trong lầu, qui, giường, bàn ghế bằng gỗ tốt, bằng tre một vài đồ chơi chạm tam lưu từ 1m55, có thứ 5 trụ 4 góc chạm gậy lá cây, bằng ruyon (table d'apréciatif), bằng khách (table de salon), bằng viết (bureau) bằng rùa mai (table de toilette) bằng nguyệt thì áo tron, từ áo kien từ thờ của bình lễn thanh thờ kien về son thừ chắt có chắt vàng, gỗ nết mặt tròn, mặt trái dẹt, mặt dẹt, và có đủ thứ đồ tiện, những là chường đèn, đèn, hộp, khay, kỷ vàng một, vàng hai, vàng ba, vàng tư, bởi thấy đèn lam bằng cây vàng một, có treo chiếc kim thời tron bên, chắt chắt và bán giá rẻ.

Cần phước trước phò ông có dọn thêm một tếm -xin có bán đủ mĩ ruyon và đồ danh một tủ - ăn thì trọn đều có đủ.

Kính xin chư-tôn qui-khách thừa tiếp nhận du xin ghé lại tiệm tôi mua mua đồ làm ăn hoặc là đặt món chi chừng dọn trong nhà thì tôi sẵn lòng mua mau làm cho vơn 3 quót ông.

NGUYỄN-LƯƠNG-THAO. chủ trại kính cáo.

Nhà trường của bà Le Guidec

Ở tại đường Amiral Pages số 1 Ngang hông Nhà-Thờ Nhà-Nước SAIGON

Bà Le Guidec kính rao cho trong Lục Châu hay, như vị nào có con nều muốn cho lên Saigon ăn học, thì bà sẽ sẵn lòng tiếp đãi, ăn nghỉ tại nhà trường của bà được hết.

Muôn học tại trường bà, thì bà sẽ lo dạy cho tới lớp thi bourse đặng về các trường Nhà-nước. Hoặc đi học các trường nào khác hay là trường của Nhà-nước rồi về nhà trường của bà ăn nghỉ cũng được. Bà sẽ sẵn sàng kèm thúc con trẻ lo làm bài vở và học tập luận. Chẳng hề để cho chúng nó ham chơi mà mất ngày giờ.

Bà tính giá rẻ.

LIM HONG BENG & Co

43, Quai de Belgique, 43
SAIGON

Thuộc hiệu
"OLIVENTINA"
này mỗi gói 30
điều, mùi thơm
hơn hiệu khác
hút nó rất ngon
và chẳng hề khô
cỏ, mà giá lại rẻ.

Có gởi bán nơi
tiệm hàng xén,
tiệm chà và cùng
Lục-tỉnh và Nam-
vang đều có trữ
bán, chứ qui-vị
có mua hãy nài
như kiểu này mới
là thuộc hiệu
thượng hạng.

CÓ BÁN SI TẠI HANG LIM HONG BENG & Co SAIGON

SEULS DÉPOSITAIRES
POUR LA COCHINCHINE ET LE CAMBODGE

PARFUMERIE-COIFFEUR-CHAPPELLERIE
« Michel THO »
93, Rue Catinat - Saigon

Tiệm bán nón, mũ, gậy cầm tay, dùi và xà
bong thơm, phần tóc mặt, v.v. gậy lưng gĩa,
đường Catinat số 93, ngay nhà in và bán sách
của ông C. ARDIN ET FILS (Imprimerie Librairie
Commerciale) có phòng hút tóc sạch sẽ, giá rẻ.
Lành in các thứ sổ, sách, cần dùng trong Làng
Tông, bán sách vở cho học trò, mực viết v.v.
bán thơ, truyện đủ thứ, sửa máy may máy viết
cấp hiệu.

Lục-châu quán-tế muốn mua món chi, tiệm tôi
không có tôi cũng sẵn lòng mua đùm cho có
mà gởi chẳng nề công.

Michel LE-VAN-THO.

TIỆM

Nguyễn-hữu-Sanh

91, Rue Catinat 91,
SAIGON

Có bán đủ thứ hàng Tàu, hàng
Tây tốt lắm mà giá cũng rẻ.

Còn thợ may đồng lắm, may
đã khéo lại chắc, mà lại may cũng
mau nữa.

Có bán các thứ nón Tây của
người Bắc-lâm. Nón tốt giá nhẹ

Tiệm đóng xe

Sửa xe và bán đủ đồ phụ tùng
đường Luro môn hải 99 và 101.
(Bát-hộ) Saigon
Thần-Văn-Hiệp chủ tiệm

Kính cùng Lục-châu qui khách đặng rõ: Tiệm
tôi có đóng đủ kiểu xe như là: Xe mũ, xe hai
bánh, xe liền, xe kéo và cũng có bán các thứ xe
cà sưa lại chế chân; có bán đến xe đủ kiểu,
bánh xe cao-su bằng cây giã-từ bên tây chở lại
cao-su đũa để thay trong bánh, kiểu đèn tây, để
bắt kẻ xe đẹp chắc và xe song mã bằng da tây
may rất khéo và chắc, có bán yên ôi, chấung
đạp hai tiếng, bình để thắp đèn khí đã theo xe,
son xe... và sửa xe.

Có xin qui khách có dịp đến Bát-hộ xin ghé
tại tiệm tôi một khi trước coi công cuộc của tôi
làm, sau có cần dùng món chi đã thừa mua giúp
lập ngồi, thì tôi rất sẵn lòng hạ cò. Còn chứ qui
khách ở xa muốn gởi thơ hỏi thăm món chi cũng
gửi cớ tôi sẵn lòng trả đáp.

Còn tôi cũng có gởi bán những lá đèn xe, bánh
cao-su giã-từ, để bắt kẻ da tây nơi tiệm Thủ-
lĩnh trước nhà gĩa xe lửa Mỹ Saigon, tiệm Lục-
tỉnh-lâu số 84 đường d'Espagne.

Thần-Văn-Hiệp cần khậy

TIỆM-AN-PHONG

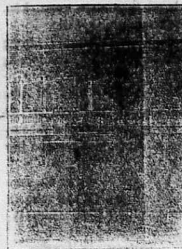
Bán hàng Tàu và hàng Bắc
TẠI CHỢ CAO-LÃNH

Kính lời trình cùng lục-châu qui khách
đặng rõ, Tiệm tôi có bán ròng hàng Tàu
chẳng là bán xuyên lảnh nhiều cũng là
hàng ta kêu là hàng vớ-dòn, nhuộm đen
đẹp lảnh thật tốt không hề trở, tôi chế ỹ,
vi chám tại Cao-lãnh tôi (giả rẽ) nên đồ
nhuộm đen của tôi hết cao chám không
tiết, đã nhuộm nhiều chám rất kỹ càng
giá rẽ hơn xư khác, vì các xư khác phải
mua chám tại xư tôi giá mắc, nên không
thể bì kiếp hàng đen của tôi, còn đồ vàng
Bắc tôi cũng đủ thứ, tôi lảnh tại Hà nội,
nhưng qui khách muốn mua vật chi dùng,
xin gởi thơ đến, tôi sẽ gởi lại liền, như
vinao muốn mua nhiều mà bên tôi tình
giá thiệt nhẹ, như muốn hỏi giá trước
tôi cũng trả lời liền, hàng tôi gởi contre-
remboursement.

Cao-lãnh, Nguyễn-xuân-Trước.
Cần khậy

TRIỆU-CƯƠNG

MỘT TIỆM LỚN TẠI CHOLON, SỐ 188, ĐƯỜNG MARINS
Một tiệm mới tại Saigon số 3, đường Gallieni
TRÔNG RĂNG VÀ THAY CON MẮT

Kính lời cùng Lục-châu
chứ qui-ông qui-bà đặng rõ:
Nguyên tiệm tôi trông răng
đầy đủ mọi máy năm rồi,
SANG CẤP TỐT NGHIỆP

CỦA QUAN LƯƠNG-Y LANGSA BANG THƯỢNG, cách
lắm rất khéo léo và chắc chắn, lại dùng đồ thượng
hạng, chẳng hề dột mẻ, vàng của tôi rất đều mười
năm cũng còn sáng lảnh như mới vậy.

Nay tôi, lại thêm một tiệm mới tại Saigon (13
Mars 1919 này khai trương) số 3, Boulevard Gallieni,
ngang ga-rê xe lửa Saigon-Cholon (Đường trên) chơ-
mười Sĩ-lông; cũng có trông răng và bịch răng giá thiệt
rẻ, cũng có bán các món khác thường dùng theo ỹ của

chứ qui-vị, mỗi mỗi các cuộc trong sự mua bán của tiệm tôi thời giá cả đều thiệt
rẻ hơn các nơi khác chẳng sai. Vậy tôi kính mời chứ qui-vị hãy thừa bước đến
tiệm tôi tôi hết lòng trọng đãi. Chứ như chứ qui-khách ở trong lục-châu có cần
ùng môn chi, xin chiu phiên viết thơ cho tôi hay, tôi sẵn lòng bởi cách CONTRE
REMBOURSEMENT.

TRIỆU-CƯƠNG kính mời.

QUYNH-MY

NGUYỄN-NGỌC-CUⁱ
Số 29 đường Amiral-Courbet
(CHỢ BẾN THÀNH MỚI SAIGON)

Gạo, than, nước-mắm, tằm, cốm, trà-
hột, trà-tàu, thuốc hút cũng các vật dụng
khác.

Nước mắm Phú-quốc ngon thượng hạng

Tiệm này bán ròng nước-mắm ở tỉnh
Bình-thuận; không bán nước-mắm làm
tại đây. Mua vật chi, hoặc sai đến hàng
phở, gói giấy, thì kẻ đem đến nhà chẳng
sai. Nay tôi lại có dọn chỗ ăn chớ nghĩ
sạch sẽ từ tế. Muốn dùng cơm từ bữa
ăn hay là muốn dùng cơm tháng cũng
đặng. Lại có chỗ nghỉ ngơi thông thả
xin các ông ghé chơi một phen thì sẽ rõ.

Café-Restaurant Taverne Française NAM-THUẬN-PHÁT

Lê-văn-Lê, successeur, ở tại Ngã-từ,
đường Pellerin và đường Espagne gần
đình Xã-Tây Saigon.

Kính cùng chứ qui-ông đặng rõ: nhà
hàng bán cơm Tây hiệu là « Nam-thuận-
Phát » này, nay đã về phần tôi làm chủ
rồi, tôi mới kìm được người đầu bếp
đẹp nàu nướng rất khéo rất ngon; những
trẻ coi dọn ăn tôi cũng dạy đủ lễ nghi
để cho chứ qui-ông phòng khi sai khiến;
cứ xin chứ qui-ông có cấp đến tôi là bận
đồng-hạng mà giúp nhau cho nên việc,
còn trong lục-châu chứ qui-từ, có dịp chi
liền đến Saigon, thoán như chứ ông có
lòng chiều cớ, thì tôi cũng vui lòng tiếp
đãi và cảm tạ chẳng cùng.

Lê-văn-Lê cần khậy.

Hijouterie Saigonnaise

TIỆM

Minh-thành-Hoà

BÁN ĐỒ NỮ TRANG
93, Rue Schroeder. - Saigon

Kính lời cho lục-châu chứ qui-khách
đặng rõ: Nay tôi có mở một tiệm bán đồ
nữ-trang theo kiểu hiện-thời, rất nên xinh
đẹp, ở tại chợ Saigon đường Schroeder
số 93. Khi trước tôi có lập tiệm bán đồ
nữ-trang ở Chợ-lớn, đường Thủy-binh
(Rue des Marins) số 184, tục danh là hàng
chợ-núi, nên tôi thường bị bán ỹ qui-bà
qui-có ru dùng đồ nữ-trang như tôi thì tôi lấy
lâm vui mừng, họ các ông và chú xin
tho các ông cho mau thành tựu.

Nay kính

Nuyễn-văn-Lạc dit Bính

Tiệm Hiệp-thành

TẠI MYTHO

Kính cùng chứ qui-từ trong tỉnh My-
tho và các tỉnh lân cận đặng hay, nay
tôi mới lập ra một tiệm, lấy hiệu là
« Hiệp-Thành » tại chợ Mytho, để làm Đại-
lý cho hiệu Liên-Thành Chợ-lớn mà bán
các thứ nước mắm Phan-thiết thiệt ngon,
và tiệm tôi cũng Đại-lý cho hai tiệm mới
Lái-thị của ông Nguyễn-long-Thao và
ông Nguyễn-hiệp-Hòa mà bán đủ thứ
bàn, tủ, ghế, đàng, bằng cây danh mộc
như: gỗ, trắc và cẩm-lai, vân vân. Nước
mắm đủ ngon, mà chủ bán cũng khéo.
Lục-châu đâu nghe tiếng đi lâu. Các xin
chứ ông lấy lòng cớ cấp, cần giúp bạn
đồng-hạng, thì tôi thắm cảm chẳng cùng.

Mytho Hiệp-Thành

Chú-nhơn: Tạ-văn-QUYÊN Cần khậy.

Thi-nợc-hiệu

TIỆM TRỞNG RĂNG RẤT KHÉO

Kính lời chào chư quý-ông quý-bà được rõ Nguyễn khi trước tôi thường ở trọng rặng tại tiệm M. Villardelle ở đường Marins (Cholon) hơn mười năm nay, lực-châu chư quý-ông đều biết tôi và cũng đều khen ngợi nghề trồng răng của tôi đã chắc lại khéo mà thêm mau.

Hiện nay tôi đã tách riêng ra mà lập một tiệm tại đường Avenue Jaccaró, môn hải số 54, nơi nhà ăn-công (đó casa) của ông Hyuan-tri-Phát (Chợ-rến).

Vậy tôi kính xin lực-châu chư quý-ông vui lòng chiểu cho, đến giúp tôi la người đóng hàng thì tôi lấy làm thêm can chung công. Tiệm tôi có trồng đủ thứ răng và nhiều cách lư-nư các tiệm, khéo chắc vô cùng.

Ái đau răng nhứt răng thì cũng có thuốc, si răng hô tời cưa và sửa lại cũng hết hồ. Còn si răng xui thì gọi thợ cho tời, hoặc b gĩa mà không muốn đến tiệm, thì tôi cũng sẵn lòng đến tại nhà quý-khách mà làm cho, mà cũng không tính giá tiền mà hơn đến tiệm.

Cần nhưc quý-khách muốn trồng mau, một trong 1 ngày cho rồi, thì xin phải đến tại tiệm, tôi sẽ đi sửa làm cho vơi lòng quý-khách.

Còn việc trồng răng thì tôi bảo-chương trong 5 năm, nếu có sự ra thì tôi làm lại không mất tiền.

Tiệm tôi đây việc trồng răng chắc chắn hẳn hơn mà tiền công lại tính rẻ hơn các nơi khác.

Nếu ai đến mỗi đến cho tôi mà muốn trồng răng thì tôi tính tiền công phần nữa, bằng cách trồng thì tôi cũng tính tiền bù-đồng cho bằng phần chi thấp (10 %).

Thi Nợc-hiệu Chủ-nhơn, Nguyễn-Vinh-An của nhà.

NAM-HỒNG-PHÁT KHÁCH SANG

ở đường Boulevard Bonnard, số 106 ngang Gare xe lửa Saigon-Govap tại Chợ-mới Saigon

Bán ruyơu tây và sửa xe máy, đèn essence và đèn alcool.

Có cho mượn phòng ngủ sạch sẽ rộng mát, giá rẻ.

Quý-quan, Quý-khách ở xa muốn mua bất cứ vật chi thì tôi mua giùm, niềm kỳ vọng gửi tới chỗ ở mấy ông.

HỮU-NHƯ-KY,

Tiệm khắc con dấu

Kính tỏ mừng Quý-khách đặng rõ: Tiệm tôi khắc con dấu đồng, cao-su và bằng đá cẩm-thạch để mộ, vàng, v.v... Giá rẻ đó tốt mà làm mau, nếu quý-khách si muốn dùng kiểu nào, xin gửi thư lại tiệm tôi lấy Catalogue lựa kiểu mà dùng, thì tôi sẽ hết sức làm cho vơi y.

TRẦN-DUY-BÌNH Graveur 89 Rue Cannat, 89 - Saigon.

PHNOM-PENH-BAZAR TRƯỜNG-XUÂN

Table with 2 columns: BÁN SỈ and BÁN LẺ. Lists various items like 'Cán viết đưng mực ngòi xuy vàng N: 2923' and their prices.

Le Directeur-Gérant, L4-DU-DU 25-26 Quai Piquet Phnom-Penh.

TIỆM Trương-văn-Hanh SADEC

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành thấp mượn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hèn, tan, tế, ky-yên, tân-gia, hạ-tho.

Khăn đen bằng nhiều tây tốt thượng hạng; bán mới và bán lẽ vỏ ruột xe máy hiệu Michelin.

Quý khách ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, xin gửi thư cho tôi, tôi sẵn lòng ký lưỡng gửi contre remboursement (nghĩa là đóng bạc tại nhà thợ mà lãnh đồ.)

Hoặc muốn biết giá đồ trước khi mua thì tôi sẵn lòng cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant).

TRƯƠNG-VĂN-HANH chủ nhân.

GRAVURE sur MÉTAUX ET MARBRES

Tiệm tôi đã lập ra mười năm nay khác đủ kiểu con dấu đồng và mù thung. Có chạm mộ bia đá cẩm thạch để mộ. Tôi có in đủ kiểu trong catalogue (mực lục) để cho quý-vị lựa kiểu mà dùng. Xin chư tôn chiểu có tới rất cảm ơn.

Nay kính,

Ai muốn về hình

Ai muốn về hình cho thiết khéo, thiết giông, xin đem hình đến mượn tiệm họa-chơn-dùng của M. Nguyễn-Đức-Nhuân; thì ắt sẽ đặng vui lòng đẹp mắt. Tiệm này được nhiều nhà sang trọng ngợi khen.

Thợ về tiệm này đã có bằng cấp tới nghiệp về nghệ vẽ và 3 cái bằng cấp của hội đầu xào Đông-dương ban khen. Quý-vị muốn biết rõ, xin viết thư về tiệm này sẽ gửi cho một tờ cáo bạch có nghĩa rõ cách vẽ và để thước tất giá cả phân minh. Gửi thư, hình, hoặc mandat xin để bao thư như vậy:

M. NGUYỄN-ĐỨC-NUÂN N° 28 Boulevard Paul Bert, SAIGON.

(Tiệm này trước khi có ở Giadinh và Boulevard Luro)

Lời rao

Kính cáo công chư quý ông và quý thầy đặng hay.

Tôi là Nguyễn-văn-Mỹ chủ tiệm bán nón tại đường d'Adran môn hải số 110; kể từ ngày 1° Avril 1918, thì tôi đến tiệm qua đường d'Ormay môn hải số 49. Xin quý ông và quý thầy nhâm lúc nhàn dư, xin ghé tiệm tôi xem chơi, thì tôi sẵn lòng tiếp rước.

NGUYỄN-VĂN-MỸ 49, RUE D'ORMAY, 49 - SAIGON

Xe hơi cho mượn

Kính cùng liệt vị đặng hay: nay tôi sắm một cái xe hơi OVERLAND 5 chỗ ngồi để cho mượn nên chư quý-vị có cần dùng đi chơi, hay là có việc chi, xin hãy tưởng tình giúp nhau làm người. Xe có để sẵn tại đường d'Adran số 100 Saigon, ngang trước Tòa Tân-Bào, bất luận là giờ nào, chư quý vị muốn dùng xin đến đó thì có sẵn.

Thuộc Cam-tích này tại tiệm NHÍ-THIÊN-ĐƯƠNG ở tại đường Canton số 88 Chợ-lớn có bán, hay làm; liệt-vị có con mà bị bệnh Cam-tích cũng nên gửi đến đó mua về cho nó ăn thì thấy hiệu nghiệm liền.

Mỗi gói 10 bánh... 0\$40 Mỗi hộp 100 bánh... 0 90

EDEN-CINEMA

Tuần này rạp hát bóng Eden-Cinema hát nhiều lớp lạ, hát, tình những tuồng mới đã hay mà lại vui, thú nầy Nam-kỳ chưa hề có.

Liệt vị hãy đến xem chơi cho tiêu khiển.

TRƯỜNG Nguyễn-xích-Hồng

HỘI THI BẢNG CẤP TỐI NGHIỆP TÂY (Succès a l'examen du Brevet élémentaire) Có 3 trò đặng: 1° Nguyễn-náo-Ca 2° Trần-văn-Tý 3° Lê-văn-Thọ

Trông 3 trò thì đệ đệ có 2 trò học để một năm rưỡi mà thôi, vì 2 trò ấy mới thi đặng bằng cấp sơ học kỳ rồi (Décembre 1917).

ĐẦU XỐ

Cửa nhà thuốc NHÍ-THIÊN-ĐƯƠNG 38, Rue de Canton - Cholon

Đầu xố này của Đôn-đương hết lòng nghiên cứu mà chế ra, rất nên thuận lương sạch sẽ, những người nóng này trong mình, hoặc đau trái độc địa, hoặc nóng cảm nhưi đầu, hôi miệng, ăn không đặng tiêu đường đại tiện huai bón.

Hãy dùng thử đầu này mà xó thì thấy hiệu nghiệm liền.

Cách dùng: Sớm mai dậy, bụng đói, trộn nó với nước cà-phê mà uống.

Người lớn mỗi lần uống một ve.

Con nít 3 tuổi mỗi lần uống 1 muỗng canh, 6-7 tu, 6 tuổi mỗi lần uống 2 muỗng canh.

Giá mỗi ve..... 0\$20

Thuốc bột dề chà răng

Cửa nhà thuốc NHÍ-THIÊN-ĐƯƠNG 38, Rue de Canton - Cholo

Phàm người ở đời, răng là một vật rất quý rất cần dùng hơn hết, nếu chẳng biết lưu ý mà giữ gìn, thường thấy có nhiều người chưa bao làm tuối mà răng đã rụng hết, cho nên phải có thứ phẩm để chà răng là đó rất cần cấp.

Bởi nghĩ vậy, cho nên vốn của đường chẳng nề nhọc nản, gia tâm nghiên cứu mà chế luyện ra một thứ phẩm tốt, để làm cho thơm miệng mà giết được sâu. Nếu dùng nó mà súc miệng chà răng cho thường mới ngày, thì răng đã sạch mà lại bền chắc lâu dài, khỏi lo đau nhức cái cá.

Mỗi hộp giá là... 0\$30